

Evropska
komisija

PANORAMA

JESEN 2018 / št. 66

Litva: ustvarjanje pametnejše prihodnosti

GLOBALNO
DELOVANJE
Z MEDNARODNIM
URBANIM
SODELOVANJEM

PROJEKT
POTOVANJE
Z AVTOMOBILOM
– KAKŠNO
POTOVANJE!

Regionalna in
mestna politika

PANORAMA

V tej številki ...

Jesenska izdaja revije *Panorama* zajema celo vrsto tem – od mestnih vprašanj do mednarodnega sodelovanja in energetske politike.

Tokrat pozornost namenjamo Litvi. V intervjuju nam minister za finance Vilius Šapoka pojasni, kako Litva z naložbami v razvoj podjetij izkorišča sredstva EU za krepitev konkurenčnosti države in njene produktivnosti. To je prikazano s podrobnimi opisi petih novih projektov. V rubriki Ujeto v objektiv raziskujemo projekte, ki se financirajo v nemški regiji Porenje-Pfalška.

Ogledamo si, kako kohezijska politika podpira trajnostno energijo in nizkoogljično družbo ter naša strateška partnerstva z mesti po svetu v okviru programa mednarodnega urbanega sodelovanja in izpostavljam rezultate nedavnega poročila O poslovanju na Hrvaškem, Češkem, Portugalskem in Slovaškem.

Razkrivamo zmagovalce letošnjega fotografskega natečaja in blogerskega tekmovanja #EUinmyregion ter se v pogovoru z vsemi osmimi udeleženci projekta Potovanje z avtomobilom ozremo nazaj k temu projektu, ki se je na koncu njihovih dogovorov pred kratkim zaključil v Berlinu. V rubriki O projektu obiščemo Gibraltar, Romunijo in Nemčijo.

AGNÈS MONFRET

Vodja Enote za komuniciranje, Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, Evropska komisija

Fotografija na naslovnici: Thinkstock/ Aleh Varanishcha

04

12

17

28

UVODNIK.....	3	AGENDA EU ZA MESTA.....	20
SPODBUJANJE ČISTE IN POŠTENE ENERGETSKE UNIJE.....	4	ZDRUŽENJE EUROCITIES O MESTNI RAZSEŽNOSTI.....	22
KOHEZIJSKA SREDSTVA V SPODNJI AVSTRIJI.....	7	OVREDNOTENJE MESTNIH PARTNERSTEV.....	24
NALOŽBE EU V ROMUNSKA MESTA.....	8	LITVA: PAMETNE POTEZE.....	28
PRISTOP NEMČIJE H KOHEZIJSKIM SREDSTVOM.....	9	ZEMLJEVIDI: DOSTOPNOST UNIVERZ.....	36
KAKO SE LOTITI POSLA.....	10	UJETO V OBJEKTIV NA PORENJE-PFALŠKEM.....	38
PREGLED POTOVANJA Z AVTOMOBILOM.....	12	PODATKOVNA TOČKA: SREDSTVA IZ ESRR IN KS.....	40
ZMAGOVALCI TEKMOVANJA #EUINMYREGION.....	16	MEDREGIONALNO SODELOVANJE DELUJE.....	42
PROGRAM YOUTH4REGIONS V SREDIŠČU POZORNOSTI.....	18	PROJEKTI IZ ZDRUŽENEGA KRALJESTVA, NEMČIJE IN ROMUNIJE.....	44

UVODNIK

» Drevesa, ki jih sadimo danes, morajo zagotoviti senco za naše pravnike, ne glede na to, ali izhajajo z vzhoda ali zahoda, z juga ali severa. Da jim zagotovimo vse, kar potrebujejo za rast in lažje dihanje.«

Predsednik Juncker je v letošnjem govoru O stanju v Uniji s temi besedami ponovno potrdil popolno veljavnost dolgoročne in ključne zaveze Unije: uresničevanje obljub O spodbujanju miru in dolgoročne blaginje za vse, ne glede na to, kje v EU živijo ali od kod prihajajo.

Kot Evropska komisarka za regionalno politiko sem ponosna, da imam lahko vodilno vlogo v politiki EU, ki to vsak dan omogoča skupaj z več milijoni strokovnjakov na področju kohezijske politike po vsej Uniji. V tej izdaji *Panorame* so navedeni številni dragoceni primeri tega, kako pomembno je njihovo dragoceno delo.

Čez nekaj dni se bodo številni od teh strokovnjakov iz celotne EU znova zbrali v Bruslju, kjer se bodo udeležili Evropskega tedna regij in mest ter s seboj prinesli svoje izkušnje in znanje pa tudi zavezo za boljšo in uspešnejšo Evropo.

Letošnji Evropski teden pa bo zagotovo poseben. Kot je dejal predsednik Juncker, se trenutno „odločno zahteva Evropa“, kar mora EU zadostiti. Ustvarjati mora rezultate. Predlogi Evropske komisije za obdobje 2021–2027, ki določajo naše skupne ambicije za novo obdobje, so prvi korak. Zdaj pa je čas, da gremo naprej in te predloge dopolnimo z zamislimi in projekti, ki bodo oblikovali to politiko za naslednje desetletje. In ravno pri tem je prispevek udeležencev Evropskega tedna regij in mest lahko tako dragocen.

Udeležence bomo povabili, naj delijo svoja stališča, izkušnje in misli O treh glavnih temah:

- potreba po močni kohezijski politiki po letu 2020, ki premaguje strukturne ovire, krepi človeški kapital in izboljšuje kakovost življenja državljanov EU;
- rast in regionalni razvoj, razumevanje in upravljanje regionalne dimenzije globalizacije, digitalnega preoblikovanja, podnebnih sprememb ter energetskega prehoda; in
- integriran teritorialni razvoj, vključno s strategijami za mladino, vključevanjem migrantov in socialno izključenostjo.

Resnično se veselim prihodnjih razprav in gore novih zamisli, ki se bodo porodile na dogodku. Vsekakor pa bodo podlaga za nov krog programov kohezijske politike in tako dobri temelji za naslednje generacije Evropejcev. To je naša odgovornost in prepričana sem, da bodo s časom ponosni na naše odločitve in odločnost, da ostanemo na svoji poti ne glede na izzive, kraje in čase. ■

CORINA CREȚU

Evropska komisarka za regionalno politiko

Čist in pošten energetski prehod za vse

Prehod Evrope na nizkoogljično družbo postaja nova realnost. Predlogi za kohezijsko politiko za obdobje 2021–2027 ne pospešujejo le premika v smeri podnebnih in energetskih ciljev, temveč podpirajo tudi gospodarsko rast, ustvarjanje delovnih mest in podjetij, naložbene priložnosti ter bolj pošten dostop do trajnostne energije.

Za razvoj čiste in pošteno energetske unije je treba aktivirati celotno družbo. Vsak deležnik mora odigrati svojo vlogo pri doseganju skupno zastavljenih energetskih in podnebnih ciljev Evrope za leti 2020 in 2030 ter zaveze Pariškega sporazuma za omejitve podnebnih sprememb.

Energetski prehod prispeva tudi k posodobitvi evropskega gospodarstva. Okrepi lahko gospodarsko rast, naložbe in tehnološko vodstvo, spodbuja regionalni razvoj, ustvari čistejšo in bolj zdravo okolje ter izboljša dostop do čistejšo in varnejše energije.

STRATEGIJA ENERGETSKE UNIJE

Evropska energetska unija bo Evropi zagotovila varno, cenovno dostopno in podnebju prijazno energijo. Strategija EU za energetska unija, ki je bila predstavljena leta 2015, sestavlja pet tesno povezanih vidikov, ki se medsebojno krepijo:

- › Energetska varnost, solidarnost in zaupanje
- › Povsem integrirani notranji energetski trg
- › Energetska učinkovitost
- › Podnebni ukrepi – razogljičenje gospodarstva
- › Raziskave, inovacije in konkurenčnost

PODNEBNI IN ENERGETSKI CILJI

Samo za energetski sektor je v obdobju 2021–2030 potreba pomembna naložba v znesku približno 400 milijard EUR, zlasti na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in infrastrukture, medtem ko bo odmik od tradicionalnih sektorjev, kot je premog, pomenil tudi socialne stroške. Kohezijska politika EU lahko pomaga regijam in mestom razviti učinkovite rešitve za pošten in učinkovit prehod na čisto energijo, ki odraža raznolikost pogojev po Evropi.

Kohezijska politika v trenutnem obdobju 2014–2020 že podpira partnerstva, rešitve od spodaj navzgor ter pametne specializacije na področju nizkoogljičnih tehnologij in storitev. Te so spodbujale bolj trajnostno rabo energije v vseh sektorjih, vključno s prevozom, skupaj s povečanim dostopom do pametnih omrežij. Do konca leta 2017 je bilo iz sredstev kohezijske politike za projekte, ki podpirajo energetske unije dodeljenih približno 34,5 milijarde EUR – polovica načrtovanega financiranja za obdobje 2014–2020, ki znaša 69 milijard EUR.

ENERGETSKO UČINKOVITI DOMOVI V LITVI

V Litvi iz Evropskega sklada za regionalni razvoj 2014–2020 namenijo približno 314 milijonov EUR za obnovo starih večstanovanjskih zgradb in blokov zaradi povečanja njihove energetske učinkovitosti. Pričakuje se, da se bo z modernizacijo poraba energije za 30 tisoč družin zmanjšala za do 60%. Do konca leta 2017 je bilo prenovljenih 750 zgradb, kar je vplivalo na 19 tisoč družin, in potekala je obnova približno 400 zgradb ter 700 jih je bilo v pripravi.

Omogočanje pospešenega prehoda

Predlogi za kohezijsko politiko 2012–2027 ponujajo krajši, sodoben seznam prednostnih nalog, ki so usmerjene v pametno, zeleno, nizkoogljično, bolj socialno in bolj povezano Evropo, ki je bližje državljanom. Omogočajo prožen in enostaven razvoj celovitih pristopov po političnih področjih in regijah, ki lahko pospešijo energetski prehod.

Kohezijska politika, ki naložbe osredotoča na manjše število tem, ostaja usmerjena v to, kar je odločilno za konkurenčnost in strukturne prilagoditve na izzive globalizacije in tehnološke spremembe. Istočasno se izogiba drobljenju sredstev ter pozornost usmerja v pametno in inovativno gospodarsko preoblikovanje regij in bolj zeleno nizkoogljično Evropo.

Na nacionalni ravni upravljanje energetske unije zavezuje države članice, da morajo za obdobje 2021–2030 izdelati celovit nacionalni energetski in podnebni načrt. Ta načrt je zdaj del posodobljenih ugodnih pogojev, ki jih predlaga Komisija za kohezijsko politiko, tako kot tudi več drugih ukrepov, povezanih z energetske učinkovitostjo in obnovljivo energijo.

Za uspeh sta vsekakor odločilna vidika upravljanja in reform. Na vseh stopnjah načrtovanja in izvajanja je treba upoštevati ustrezna priporočila v okviru upravljanja energetske unije in evropski semester.

S predlagano Evropsko pobudo za mesta se krepijo tudi sedanji ukrepi, ki temeljijo na Agendi EU za mesta. Spodbuja inovativne naložbe in hkrati združuje različne instrumente financiranja za nov skladen pristop, ki ga lahko mesta uporabljajo za eno-

stavnejši razvoj pametnih nizkoogljičnih sistemov. Medtem bodo lahko čezmejni programi v okviru programov Interreg bolj kot prej usmerjeni v institucionalno sodelovanje, reševanje mejnih vprašanj in naložbe v skupne službe, kar je vse pomembno za bolj trajnosten energetske sistem.

Dopolnjevanje zasebnih naložb

Najvišji cilj politike je ustvariti delujoče energetske trge. Zasebni viri financiranja bi morali zajemati večino naložb na tem področju, saj se s projekti za obnovljivo energijo ali infrastrukturo ustvarja prihodek, z naložbami v energetske učinkovitost pa se zmanjšujejo zneski na računih za energijo.

Z javnimi viri bi bilo treba posredovati, ko neuspehi na trgu vodijo do primanjkljaja v financiranju. Države članice in regije morajo zagotoviti, da javno financiranje v skladu s pravili O državnih pomoči ne zamenja zasebnih naložb, ampak jih dopolnjuje in ter predstavlja finančni vzvod zanje, ko je to smiselno.

Glede na to, da naj bi bila sredstva kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027 manjša, se mora povečati splošna pomembnost finančnih instrumentov. To je v skladu s splošnim ciljem, da se spodbudijo naložbe na terenu in obenem čim bolj povečajo zasebne naložbe. Istočasno ohranja prožnost za doseganje splošnih ciljev politike za gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo.

Kjer deli dejavnosti ne ustvarjajo prihodka oziroma ne prispevajo k varčevanju, pa bi jih lahko podprli s kombinacijo subvencij s finančnimi instrumenti, na primer za pomoč pri izboljšanju inovativnih tehnologij ali za reševanje socialnih vprašanj, kot je energetska revščina.

Spodbujanje novih sistemov

Za doseganje dolgoročnih ciljev EU so potrebne velike spremembe v naših gospodarstvih in družbah. Čist in pošten energetske prehod zahteva sistematske rešitve in ne optimizacije obstoječih sistemov.

Pomembno je, da med subjekti na vseh ravneh razvijemo ustrezno znanje in izkušnje. Med vsemi vrstami deležnikov se zahteva dobro usklajevanje, tako javno kot zasebno, vključno z načrtovanjem različnih podpornih instrumentov.

Spremni ukrepi bi morali vključevati podporo za izgradnjo regionalne in lokalne zmogljivosti za upravljanje prehoda na čisto energijo. Vključeni morajo biti vsi pomembni akterji, kot so NVO, podjetja, raziskovalci ali organi oblasti.

Zlasti se lahko zmogljivost javnih in zasebnih deležnikov izboljša z izmenjavo izkušenj med državami. Na ravni EU ima koristno vlogo Mreža organov za energetiko in upravljanje (*Energy and Managing Authorities (EMA) Network*). ■

VEČ O TEM:

<https://europa.eu/!jN48TP>

Z VAŠIMI BESEDAMI

PANORAMA
se veseli vaših
prispevkov!

Z vašimi besedami je rubrika revije *Panorama*, kjer lahko deležniki na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni opišejo svoje dosežke v obdobju 2014–2020 ter predstavijo svoja mnenja o tekočih in ključnih razpravah

O kohezijski politiki po letu 2020. *Panorama* vas vabi, da pošljete prispevke v svojem jeziku, morda jih bomo vključili v prihodnje izdaje. Prosimo, da nam pišete na **regio-panorama@ec.europa.eu** glede roka oddaje in navodil za pripravo prispevkov.

Kohezijska politika politika je gonilo razvoja v Spodnji Avstriji

Spodnja Avstrija je glede na površino največja in glede na prebivalstvo z 1,67 milijona prebivalcev druga največja regija v državi. Izzivi povezani z gospodarsko dinamiko, infrastrukturo, rastočim prebivalstvom in bližino Dunaja so pomembni, ravno tako pa tudi izzivi povezani s tem, da meji na Češko in Slovaško.

Kohezijski skladi Spodnji Avstriji dopuščajo, da se spoprijema s številnimi od teh izzivov in izvaja številne projekte na področju prostorskega razvoja, varstva in ohranjanja okolja, raziskav, razvoja in novih tehnologij. Gospodarstvo v regiji ima korist tudi od podpore iz kohezijske politike za posodabljanje podjetij in nove poslovne lokacije. S posledičnim gospodarskim razvojem se je izboljšala zaposlitvena slika v Spodnji Avstriji: število brezposelnih je na najnižji točki v zadnjih 18 letih.

Johanna Mikl-Leitner
Članica Evropskega
odbora za regije
Deželna guvernerka
Spodnje Avstrije

Regionalne naložbe v čezmejnih projektih nam omogočajo, da državljanom prenesemo zamisel o skupni Evropi. Prvič, „Spodnjeavstrijska jezikovna kampanja“ pripravlja mlade na skupen gospodarski in zaposlitveni trg s Češko, Slovaško in bližnjo Madžarsko v jezikovnem in medkulturnem smislu. Drugič, „Zdravje povsod“ izboljšuje zagotavljanje zdravstvene oskrbe za ljudi z obmejnih območij.

Martin Eichinger
Strokovnjak na področju
regionalne politike EU

„Naši raznoliki regionalni projekti spodbujajo čezmejno sodelovanje, ki oblikuje našo evropsko identiteto“, pravi Martin Eichinger, nadomestni član v Evropskem odboru za regije in član vlade Spodnje Avstrije za stanovanjske zadeve, delo in mednarodne odnose.

Spodnja Avstrija je gonilna sila za evropske regije in to vlogo bo imela tudi v prihodnje. Utrip Evrope prihaja iz regij in le-te so najprimernejše za to, da državljanom posredujejo zamisel o skupni Evropi.

V obdobju 2010/2011 si je začela Spodnja Avstrija skupaj z drugimi regijami in organizacijami prizadevati, da bi se kohezijska politika EU nadaljevala v obdobju financiranja 2014–2020 za vse regije EU. Leta 2016 se je 342 regionalnih in pokrajinskih partnerjev, ki predstavljajo 83% prebivalstva EU-27, pridružilo našemu pozivu, da se „regionalna politika EU“ nadaljuje tudi po letu 2020.

Januarja 2018 sem zahteve mreže predstavila predsedniku Komisije, Jean-

Claudu Junckerju. Skupaj z zavezništvom za kohezijo #CohesionAlliance Evropskega odbora regij smo bili dejavni tudi pri pogajanjih za naslednji večletni finančni okvir.

Števine naše zahteve so bile vključene v nove predloge Evropske komisije za kohezijsko politiko za obdobje 2021–2027. Te vključujejo razpoložljivost kohezijskih skladov za vse regije, nadaljnje usmerjanje pozornosti v čezmejno sodelovanje, osredotočenost skladov EU na

področja z dodano vrednostjo EU in enostavnejšo administracijo.

Naslednji korak bo izveden na 10. evropskem inovacijskem vrhu v Evropskem parlamentu, ki bo potekal 28. novembra. Evropske regije bodo pokazale, da inovacij kot prednostne naloge za rast, zaposlovanje in napredek ne smemo obravnavati ločeno od kohezijske politike. Oboje krepí regije in mesta, da zagotavljajo skupno močno in varno Evropo za vse državljane. ■

Naložbe v mesta za spodbujanje lokalnega razvoja

Občine v Romuniji ob upoštevanju dejstva, da je kohezijska politika največji vir finančne podpore za naložbe v gospodarsko rast in delovna mesta, podpirajo poenostavljeno kohezijsko politiko z usklajenim pristopom k mestom.

Robert Sorin Negoitã
Predsednik Združenja
romunskih občin
Župan sektorja 3 občine Bukarešta

Razdelitev proračunskih sredstev za trajnostni razvoj mest mora biti sorazmerna z odločilnim pomenom rasti in razvoja mest v državah. Lokalni organi so sposobni učinkovito uporabljati razpoložljive vire za doseganje zelenih rezultatov, prilagajati se na vedno različnejše potrebe državljanov, jih predvidevati in se nanje hitro odzivati, ter biti dostopni za upravičence in jim odgovarjati. Lokalni organi so tisti, ki prevzemajo pobudo pri preoblikovanju

lastnih mest v središča, ki so konkurenčna in privlačna za prebivalce.

Enoten zakonodajni okvir in uvajanje novih meril za dodeljevanje evropskih

sredstev bosta prispevala k boljšemu prilaganju na trenutne razmere, potrebe in prednostne naloge regij in mest. K blažitvi tveganja za večje regionalne razlike lahko še bolj prispevajo konsolidacija načela partnerstva ter vloga lokalnih in regionalnih organov pri izvajanju kohezijske politike skozi svojo dejavno udeležbo ter s spodbujanjem orodij za krepitev lokalnega razvoja in njegovo podporo preko integriranih strategij.

Menimo, da je prihodnost po letu 2020 povezana s poenostavitvijo kohezijske politike, z usmerjanjem virov v uspešne programe s pozitivnimi dosežki in pozitivnim vplivom na državljane ter z usklajevanjem informacij in dejavnostmi širjenja. ■

Evropska politika financiranja 2021–2027 – nemška perspektiva

Nemške lokalne oblasti pozdravljajo reforme večletnega finančnega okvira, katerih cilj je njegova poenostavitev in boljša preglednost, obravnava novih izzivov in zapolnitev vrzeli, ki jo bo ustvaril izstop Združenega kraljestva iz EU.

Maximilian Klein
Vodja urada, Europabüro
der Bayerischen Kommunen

Večletni okvir financiranja in predpisi O posameznih programih financiranja so še zlasti pomembni za lokalne organe. Določajo smer in kakovost financiranja EU za sedem let. Komisija je pokazala pogum, ko je kljub pozivom po vsesplošnem varčevanju predlagala proračun, ki dejansko raste v absolutnem smislu.

Evropska politika financiranja ima vpliv na skoraj vsak vidik lokalnih politik, ne glede na to, ali gre za spodbujanje inovativnih lokalnih rešitev na področju mobilnosti, podporo za osnovne storitve v redko poseljenih obmejnih skupnostih ali financiranje ukrepov za vključevanje najbolj prikrajšanih slojev prebivalstva. Skladi EU lahko vedno pomembno vplivajo na to, ali se projekt izvede ali ne.

Sodelovanje pri odločitvah O prihodnosti politik financiranja je tako za lokalne organe izredno pomembno. Krovne organizacije bavarskih lokalnih oblasti so že zgodaj začele razmišljati O tem, kakšne oblike bi morale biti prihodnje financiranja. To so dejavno vključevale v svoje delovne procese in svoja stališča delile s Komisijo.

Komisija je glede predlogov h, O katerih razprava še poteka, poskušala obravnava številne ključne zahteve. Prizadevanja so bila usmerjena v poenostavljen birokracije, da se omogoči večja prožnost pri določanju in izvajanju ciljev ter

boljše usklajevanje tematskih ciljev z dejanskimi potrebami na terenu. Te točke lokalni organi zagovarjajo tudi v nadaljnjih postopkih.

Najpomembnejša zahteva pa je bila, da bi bilo treba v vseh evropskih regijah še naprej zagotavljati podporo, zlasti prek evropskih strukturnih in investicijskih skladov.

To točko je Komisija v celoti sprejela. Lokalni organi so z veliko večino dobili tudi podporo Evropskega parlamenta. Financiranje EU nima dodane vrednosti le v kohezijskih državah, ampak zagotavlja večjo kohezijo v vseh državah članicah in pri prebivalstvu, ki se je bolj pripravljeno poistovetiti z EU in evropsko zamisljijo.

Zdaj je pomembno, da države članice na eni strani in Evropski parlament na drugi čim prej dosežejo dogovor. Za vsako ceno pa se moramo izogniti dolgotrajnem obdobju brez možnosti prijave za sredstva EU. ■

Boljše poslovanje na lokalni ravni povečuje konkurenčnost

V drugem poročilu „Poslovanje v Evropski uniji 2018“ je analizirano zakonodajno in administrativno okolje za pet ključnih področij v 25 mestih na Hrvaškem, Češkem, Portugalskem in Slovaškem.

Mesta EU imajo lahko pomembno vlogo pri vzpostavljanju pravih pogojev, da lahko lokalna podjetja rastejo in ustvarjajo delovna mesta. Istočasno pa velikost ni vedno pomembna. V nadaljevanju so izpostavljene nekatere točke iz druge serije poročil, ki sta jih objavili Komisija in Svetovna banka in ki zagotavljajo dragocen prispevek. O tem, kaj podjetnike podpira pri ustanavljanju in širjenju

poslovanja po EU ter kaj jih pri tem ovira.

Na splošno je analiza, ki je bila osredotočena na zagon podjetja, reševanje gradbenih dovoljenj, uveljavljanje pogodb, pridobitev električne energije in registracijo lastnine, razkrila neenakomerno uspešnost ne le med državami EU, ampak tudi znotraj vsake od štirih opisanih držav.

Na primer, na **Hrvaškem** imajo podjetniki v manjših mestih Varaždin in Osijek manj težav kot njihovih kolegi v največjih mestih v državi. V Splitu je lažje zagnati podjetje, reševanje gradbenih dovoljenj in pridobitev električne energije najbolje delujeta v Varaždinu, medtem ko Osijek izstopa po uspešnosti pri registraciji lastnine in izvrševanju pogodb.

V treh največjih mestih na **Češkem** – Pragi, Brnu in Ostravi – je poslovanje mnogo lažje kot drugod po državi. Glavno mesto Praga je na prvem mestu pri dostopu do električne energije in pri izvrševanju pogodb, medtem ko je Brno, drugo največje mesto, boljše pri reševanju gradbenih dovoljenj od ostalih mest. Še eno veliko češko mesto, Ostrava, je vodilno v državi pri registraciji lastnine.

Na **Portugalskem** je mesto Porto na najvišjem mestu pri reševanju gradbenih dovoljenj. V Coimabri je lažje dobiti električno energijo in izvrševati pogodbe, registracija lastnine pa zahteva manj birokracije v Fraru, Funchalu in Ponti Delgadi. V nasprotju z ostalimi tremi državami članicami iz študije so posamezna portugalska mesta vodilna v različnih sektorjih.

Prešov in Žilina sta na najvišjem mestu, ko gre za zagon podjetij na **Slovaškem**. Pridobivanje gradbenih dovoljenj je učinkovitejše v Prešovem, medtem ko je dostop do električne energije lažji v Žilini. Trnava izstopa po uspešnosti registriranja lastnine, Košice pa pri izvrševanju pogodb. Tako kot na Hrvaškem so tudi na Slovaškem manjša mesta pogosto bolj prijazna do podjetij, saj tekmujejo s prestolnico Bratislavo.

Darko Horvat, minister za gospodarstvo, Hrvaška

Vittoria Allia Di Villafranca, Evropska komisija

Elisabetta Capannelli, Svetovna banka

» „Poslovanje v EU“ ima pomembno vlogo pri ustvarjanju ugodnih pogojev za uspešne javne politike in privabljanje naložb v regije EU. «

Prepoznavanje dobrih praks

Zlasti pomembno je dejstvo, da se najbolj izrazite razlike v vsaki državi pojavljajo, kjer imajo lokalni organi največjo pristojnost za razvoj in izvajanje predpisov, kot so gradbena dovoljenja, dostop do električne energije in izvrševanje pogodb. Poročilo zelo dobro argumentira ciljno usmerjene ukrepe, ki so zasnovani, da izkoristijo obstoječe priložnosti za spodbujanje zakonodajne učinkovitosti in kakovosti z izkoriščanjem ekonomij obsega in vlaganjem v modernizacijo uprave. Analiza v ta namen pomaga tudi nacionalnim in lokalnim nosilcem odločitev, in sicer tako, da prepoznava obstoječe dobre prakse pri rešitvah za izboljšanje lokalnih poslovnih okolij in da podjetjem prihrani čas in denar.

„Poslovanje v EU“ ima pomembno vlogo pri ustvarjanju ugodnih pogojev za uspešne javne politike in privabljanje naložb v regije EU. Kohezijska politika vlaga večino svojih sredstev v manj razvite regije in države, ki imajo pogosto manj ugodno poslovno okolje. Posledično bo zmanjšanje zamud in stroškov, s katerimi se podjetja srečujejo, igralo odločilno vlogo pri pomoči tem regijam in državam pri dohitevanju s preostankom EU.

Tako v sedmem kohezijskem poročilu kot v poročilu Komisije O konkurenčnosti v regijah z nizkimi prihodki in rastjo je bilo poudarjeno, da je treba izboljšati javno upravo ter poskrbeti za večjo preglednost in učinkovitost postopkov. Na primer, uvedba spletnih platform za registracijo, storitve in usmerjanje je zlasti pomembna za mala in srednje velika podjetja kot pomoč pri reševanju upravnih zahtev in prepoznavanju virov sredstev ter dostopu do njih. Skrajšanje časa, ki je potreben za gradbena dovoljenja, je odločilno za ključne infrastrukture.

Pomoč

Komisija dejavno sodeluje z državami članicami EU in regijami, da bi izboljšale učinkovitost javnih naložb na terenu ter sprostile celoten potencial za ustvarjanje rasti in delovnih mest. Skupaj s Svetovno banko je izvedla vrsto skupnih ukrepov za pomoč regijam, da bi nadoknadile zaostanek, zlasti na Poljskem, Slovaškem in Hrvaškem.

Corina Crețu, komisarka za regionalno politiko, je glede ugotovitev pripomnila: „Prihodnja kohezijska politika za obdobje 2021–2027 bo še naprej podpirala prizadevanja držav članic pri tem, da regije EU postanejo bolj privlačne za delo in naložbe.“

To poročilo je že drugo v vrsti podnacionalnih poročanj, ki jih financira Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko pri Evropski komisiji. Prva serija, ki je bila objavljena v letu 2017, je zajemala mesta v Bolgariji, na Madžarskem in v Romuniji (*Panorama* 62, stran 28). ■

VEČ O TEM

<https://bit.ly/2zHUK77>

Projekt Potovanje z avtomobilom – kakšno potovanje!

Osem mladih je zaključilo najboljše potovanje v življenju. V okviru projekta Potovanje z avtomobilom so prepotovali Evropo, da bi raziskali projekte in pobude, ki jih podpira EU. Odkrili so, da je Evropa več, kot so si predstavljali, in več, kar nas združuje.

V petih mesecih so popotniki v ekipah po dve osebi prepotovali Evropo po štirih poteh: po Sredozemlju, ob atlantski obali, po Baltiku in ob Donavi. Potovali so neprestano.

Vsak od popotnikov, ki izhajajo iz osmih držav in izvirajo iz različnih okolij, je v svoje mesec dni trajajoče potovanje prinesel svojo lastno perspektivo. Prečkali so več kot 20 držav,

obiskali več kot 50 projektov, preizkusili odlične lokalne jedi, izkusili nova doživetja in spoznali številne nove prijatelje.

Zadnje srečanje v Berlinu je bilo za vse priložnost, da so lahko delili in primerjali svoje izkušnje, ne glede na to, ali je šlo za čiščenje odpadkov iz Sredozemskega morja, obisk umetnostnega centra, ki prečka dve časovni območji, ali hojo med vrhovi dreves v Litvi.

Vas je to pritegnilo, da bi sami raziskali Evropo? Obiščite spletno mesto projekta Potovanje z avtomobilom (*Road Trip*) in izvedeli boste še več v popotniških blogih in video posnetkih, kjer je zabeleženo vse. ■

VEČ O TEM

<https://roadtripproject.eu/>

„Ko sem pomislil na Evropo, sem pomislil na modro zastavo z rumenimi zvezdicami in da Evropa dejansko ni nič več kot države, ki so skupaj. Mozaik različnih ljudi, ki so vsi enaki.“

Louis (21, Belgija, sredozemska pot)

„Neprestano spreminjanje pokrajine, cesta, vsak nov dan, vsak nov prijatelj, vse to so stvari, ki jih najbolj cenim ... Ponosen sem, da prihajam iz Ekvadorja, ponosen sem, da živim v Litvi, in zdaj sem ponosen, da sem prebivalec Evrope.“

Fabian (25, Ekvadorec, ki živi v Vilni, Litva, atlantska pot)

„Osnovna stvar, ki jo lahko odneseš od Potovanja z avtomobilom, je spoznanje, kako lahko ljudje sodelujejo, kako lahko različne države sodelujejo. Vsi lahko sodelujemo in poskrbimo, da se stvari izidejo.“

Achilleas (22, Grčija, baltska pot)

„Veliko sem se naučila: O Evropi, našem okolju, naravi in ljudeh. Dobila sem navdih in stvari so me ganile. Upam, da so imeli videoposnetki enak učinek na tudi vas.“

Yldau (24, Nizozemska, atlantska pot)

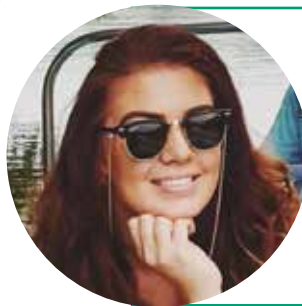
„Naj vas ne bo strah govoriti z ljudmi. To je to, pristopite k vsakemu!“

Kenneth (20, Irska, donavska pot)

„Veliko sem se naučila O sebi, kdo sem, O različnih državah in kulturah, O njihovi zgodovini in O tem, kaj so prestali ter kaj si želijo od prihodnosti.“

Susann (21, Estonija, donavska pot)

„Nikoli ne smemo pozabiti vseh teh projektov, ki smo jih obiskali; prihajajo od ljudi, ki želijo prispevati k spremembam v družbi.“

Louisa (26, Nemčija, sredozemska pot)

„Zame projekt Potovanje z avtomobilom pomeni povezovanje z ljudmi, ki smo jih srečali na poti. Povezano je tudi s potovanjem, z odkrivanjem novih stvari.“

Luna (23, Španija, baltska pot)

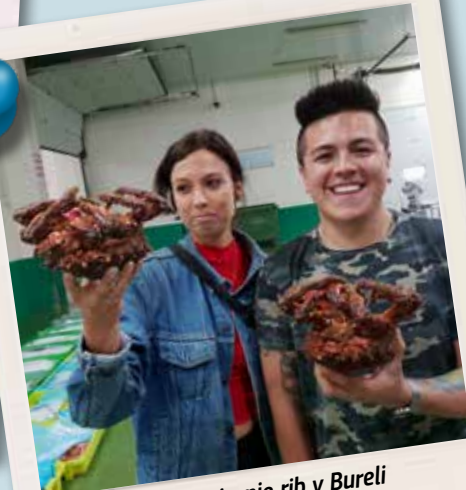

Most Rio-Antirrio, Korintski zaliv, Grčija

Postal sem pravi finski ribič, Tornio, Finska

Artisanal konzerviranje rib v Bureli v Španiji

PlantCult, Solun, Grčija

Vinovert: degustacija vina v Bordeauxu v Franciji

Nova koncertna dvorana v Szczecinu na Poljskem

Gabarage: najboljša dizajnerska trgovina na Dunaju v Avstriji

Andere Baustelle, iskanje alternativne karijerne poti v Ulmu v Nemčiji

Achilleas in Luna

Yldau in Fabian

Kenneth in Susann

BALTIC

28. julij – 25. avgust

ATLANTIC

19. maj – 16. junij

Louis in Luisa

DANUBE

23. junij – 21. julij

MEDITERRANEAN

14. april – 12. maj

EU IN MY REGION

Zgodba projektov, ki jih financira EU

Bolnišnica v Kaliszu na Poljskem: učinki toplotne posodobitve – Andrzej Kurzynski

Kampanja #EUinmyRegion je državljanom omogočila, da so odkrili več tisoč projektov, ki jih financira EU, in da so zgodbe o njih delili prek blogov in fotografskih natečajev.

Najboljši način za širjenje informacij o vplivih projektov in programov EU je, da jih državljanji v svoji soseški odkrijejo sami. To je cilj kampanje #EUinmyRegion: priložnost za učenje, vključevanje, sodelovanje in zmago.

Kampanja je organizirana na podlagi štirih pobud: dnevi odprtih vrat projektov EU, blogerski natečaj, fotografski natečaj in spletni kviz. Te dejavnosti spodbujajo državljanje, da obiščejo in odkrijejo projekte, ki jih financira EU, ter delijo slike, objave na blogih, videoposnetke in izkušnje o njih prek družbenih medijev.

Dnevi odprtih vrat in blogi

Letošnji Dnevi odprtih vrat projektov EU so potekali v maju. Upravičenci iz skladov EU so sprejeli več sto tisoč državljanov na svojih projektnih lokacijah na več kot 2 000 prizoriščih po celi Evropski uniji.

Blogerski natečaj je spodbujal pripovedovanje zgodb – blogerskih objav ali videoposnetkov – o projektih, ki jih sofinancira

EU, v katerem koli jeziku EU. Od 120 predloženih prispevkov je žirija izbrala tri zmagovalce: Radu Dumitrescu iz Romunije, ki je zapisal osebno videnje projekta evropskega tedna mladih v okviru programa Erasmus+, Amaury Bisiaux iz Francije, ki je potoval z vlakom po Evropi in opisal novo pobudo DiscoverEU, ter Maria Giner Soler iz Španije, ki je objavila zapis o inovativnih MSP s podporo iz regionalnih sredstev.

Zmagovalci bodo oktobra 2018 uživali v 3-tedenskem tečaju o komuniciranju na ravni EU v Bruslju.

Kviz in fotografije

Na koncu je osem srečnih zmagovalcev spletnega kviza o evropski kulturi in tradicijah prejelo košare z evropskimi specialitetami.

Fotografski natečaj usmerja pozornost h ključnim naložbam Evropske unije v evropske regije. Državljanji so morali za sodelovanje na tekmovanju posneti in poslati fotografijo projekta, ki ga sofinancira EU. Žirija je med 530 poslanimi fotografijami izbrala 30 zmagovalnih fotografij na podlagi njihove estetske kakovosti, ustvarjalnosti in povezanosti s temo natečaja.

Zmagovalci so:

- Florian Juritsch
- Fabrice Serodes
- Lyubomila Dimitrova
- Sophie Pedroso
- Emmanuel Lemaigen
- Marjorie Baque
- Adrien Staquet in Sophie Balzing
- Michael Lamla
- Michail Amoiridis
- Carmela Gioia
- Filippo Cioffi
- Giovanni Sogari
- Giuseppe Pignotti in Margherita Maggi
- Aigars Ievins
- Alex Kausche
- Bram Gesink
- Adrian Krać
- Andrzej Kurzynski
- Karolina Nawrot in Michał Szkudlarek
- Eduardo Ventura in Hugo Alexandre dos Santos Couto
- Maria Gabriela Riglea in Vasile Stoica
- Marek Vcelka
- Susanna Včelková in Patrik Vaclavik
- Zane Sime

Fotografije so bile združene v razstavo, ki potuje po Evropi. Prvo prizorišče bo oktobra 2018 odprto v Bruslju v okviru evropskega tedna regij in mest. ■

Port de Vilanova i la Geltrú, Španija: ribič, ki čisti vrše za jastoge in barko – Sophie Pedroso

Plavži Belval, Luxembourg – Alex Kausche

Zvezdne sledi za silosom za dehidrirano blato v komunalni čistilni napravi Barreiro/Moita, Portugalska – Eduardo Ventura

VEČ O TEM

www.euinmyregion.eu

YOUTH4MEDIA

Medijski program Youth4Regions podpira razvoj naslednje generacije novinarjev, specializiranih za regionalno politiko. Mlade Evropejce spodbuja, da obveščajo O projektih, ki jih financira EU.

Dobra priložnost za mlajšo generacijo

V nadaljevanju predstavljamo prvega od štirih zmagovalnih besedil blogerskega natečaja YOUTH4MEDIA za mlade novinarje.

V Kirkleesu v Zahodnem Yorkshiru na severu Anglije, kjer živi 437 000 prebivalcev, je 11. največje okrožje lokalne samouprave v Združenem kraljestvu. To območje je v zadnjih 10 letih prejelo vsaj 20 milijonov GBP (približno 22 milijonov EUR), zlasti iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) za podporo pri ustvarjanju delovnih mest, inovacije in projekte za mlade podjetnike.

Iz ESRR je bilo v preoblikovanje nekdanjih plinarn v poslovni park Bretton v Dewsburyju vložena 1,8 milijona GBP, s čimer je bilo tako ustvarjenih približno 130 novih delovnih mest in številna uspešna nova podjetja.

Najbolj priljubljen in uspešen projekt je bil center za mlade podjetnike Kirklees Youth Enterprise Centre (KYECC), ki se delno financira iz programa ESRR 2007–2013. Center, ki je bil ustanovljen v produkcijski šoli na področju ustvarjalnosti in medijev (*Creative and Media Studio School*) v Huddersfieldu je za zagotavljanje potrebnih znanj in finančne podpore za ustanavljanje lastnih podjetij za študente stare od 14 do 19 let prejel več kot 4,9 milijona GBP.

» ESRR je pomagal pri ustvarjanju delovnih mest in podjetij na območju Kirkleesa ... toda, kaj prinaša prihodnost glede na grozeči Brexit? «

Študentje so se učili, kako sestaviti poslovni načrt in ustanoviti lastno podjetje. Šola je izvajala tudi več „testnih trgovskih“ podjetij, da so študentje dobili občutek za odnose z resničnimi strankami in se soočili s pristnimi izzivi. Njihov cilj je bil izdelati trden poslovni načrt, ki se ga predstavi odboru poslovnih strokovnjakov. Če so bili njihovih načrti dobro izdelani, so imeli možnost pridobiti 5 000 GBP denarne pomoči za ustanovitev in zagon lastnega podjetja s podporo poslovnega svetovalca in mentorja.

Do danes je ta program na območju Kirkleesa pomagal zagnati podjetje 67 mladim podjetnikom. Takšna podjetnica je tudi Zoe Ann, ki je študirala fotografijo na Univerzi v Huddersfieldu, saj si je vedno želela postati fotograf za poroke. Ko je bila še na univerzi, je pri starosti 18 let s pomočjo KYEC ustanovila svoje podjetje. Diplomirala je leta 2017 in se z znanjem in denarno pomočjo iz programa za polni delovni čas zaposlila v svojem podjetju.

Max Lockwood je leta 2015 prišel na naslovnice v yorkshirskem tisku, ko je dobil denarno pomoč za svoj poslovni načrt. Mladi podjetnik z Downovim sindromom je zagnal podjetje OUR T-SHIRT, katerega cilj je bil širjenje ozaveščenosti o svoji genski bolezni. Nekateri od dizajnov na njegovih majicah so oblikovani na podlagi 21. kromosoma in na eni od njih je klaviatura z 20 črnimi tipkami in eno rdečo. Tiska tudi majice z dizajni ali slikami, ki jih stranke oblikujejo same.

Enaindvajsetletna Maria Ward-Brennan prihaja iz Carrickmacrossa v okrožju Monaghan v Republiki Irski. Trenutno je v zadnjem letniku novinarstva na Univerzi Huddersfield v Zahodnem Yorkshiru v Združenem kraljestvu. Potovanje, branje in politiko navaja kot del svojih interesnih dejavnosti in upa, da se bo v prihodnosti preselila v Francijo.

ESRR je pomagal ustvariti delovna mesta na območju Kirkleesa in po celotnem Združenem kraljestvu, kar za mlajšo generacijo pomeni edinstveno priložnost. Toda, kaj prinaša prihodnost glede na grozeči Brexit? Zaradi prenehanja financiranja, ki je določeno za marec 2019, ni jasne slike o tem, od kod bo prihajalo financiranje za nova podjetja.

Kdo bo financiral priložnosti za inovacije, kot so te, ki jih zagotavlja program KYEC? Kaže, da nihče ne ve, kaj prinaša prihodnost za lokalna podjetja v regiji Kirklees, ki se bo kmalu morala znajti brez evropskih sredstev.

Spoznajte Agendo EU za mesta

Agenda EU za mesta je celosten in usklajen evropski pristop k urbanim vprašanjem v zvezi z akterji na ravni EU ter na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Agenda za mesta¹ je nastala maja 2016 z Dogovorom iz Amsterdama². V tem ustanovnem dokumentu so se ministri EU, pristojni za urbane zadeve, dogovorili, da bodo pozornost usmerili v tri stebre oblikovanja in izvajanja politik EU: boljše pravno urejanje, boljše financiranje in boljše znanje.

Pobuda, ki temelji na načelih subsidiarnosti in sorazmernosti, je **zbrala urbane, regionalne, nacionalne in evropske organe in organizacije deležnikov** iz celotne Evrope, in sicer z enim samim ciljem: poiskati skupne odgovore na vedno večje število mestnih izzivov.

Od začetka Agende za mesta je bilo vzpostavljenih **12 partnerstev**³: partnerstva o vključevanju migrantov in beguncev, kakovosti zraka, nastanitvah in revščini v mestih so pobudo zagnala leta 2016. Večina trenutno izvaja svoje akcijske načrte. Partnerstva, ki so bila vzpostavljena leta 2017 in se ukvarjajo z digitalnim prehodom, krožnim gospodarstvom, mobilnostjo v mestih, delovnimi mesti ter veččinami v lokalnem gospodarstvu, so že podala konkretne predloge v obliki (osnutkov) akcijskih načrtov, ki se trenutno izvajajo ali izpopolnjujejo.

Najmlajša partnerstva, ki delujejo na področju energetskega prehoda, prilagajanja podnebnim spremembam, inovativnih in odgovornih javnih naročil ter trajnostne rabe zemljišč in na naravi temelječih rešitev, so se skupnosti Agende za mesta pridružila poleti 2017 in trenutno pripravljajo osnutek akcijskih načrtov, ki naj bi bili končani naslednje leto. **Vsa partnerstva so se** pri pripravi osnutkov teh akcijskih načrtov posvetovala z javnostjo, in sicer tako, da so jih pred dokončanjem in potrditvijo s strani držav članic naložila na splet, da bi od javnosti prejela povratne informacije.

Agenda EU za mesta kaže na veliko zavedanje **pomembnosti navezovanja stikov**. Tako komuniciranje s širšo javnostjo ne poteka le prek javnih anket, ampak tudi prek za to namenjene spletne strani, Twitterja, e-pošte, glasila in partnerskih dogodkov.

Prihajajoči Evropski teden regij in mest je še en primer javnega druženja Agende za mesta: Na letošnjem dogodku bodo lahko obiskovalci izvedeli več v Urbanem kotičku, ki ga bo Agenda za mesto gostila v sodelovanju z EURO CITIES, Skupnim raziskovalnim središčem (JRC), programom URBACT, pobudo Inovativni ukrepi v mestih (UIA) in službo URBIS. Nekatere od številnih zamisli o tem, kako **izboljšati kakovost življenja v urbanih območjih** bodo predstavljene z igrami, predstavitvami, povezovanjem v mreže in doživetji virtualne resničnosti. ■

VEČ O TEM

<http://www.urbanagendaforthe.eu>

Twitter: @EUUrbanAgenda

E-pošta: UA.communication@ecorys.com

¹ Glejte Panorama št. 58, stran 4: <http://ec.europa.eu/!xN38Yu>

² <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/pact-amsterdam>

³ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

ČASOVNA RAZPOREDITEV DELA ZA PARTNERSTVO (PRIBLIŽNO TRI LETA)

1.

Popis zalog
(določanje
obstoječega dela in
obstoječih virov
financiranja ter
strokovnega znanja)

2.

Določanje ozkih grl
in potenciala

3.

Razvoj
akcijskega načrta
(sklop konkretnih
ukrepov in načrt za
njihovo izvajanje)

4.

Izvajanje akcijskega
načrta

5.

Ovrednotenje
partnerstva

„Agenda za mesta je vključujoč instrument sodelovanja, katerega cilj je doseči boljše Evropo. Deluje na svojem področju in mestom omogoča, da lahko vzpostavijo neposreden dialog z državami članicami in z Evropsko komisijo

(...), s čimer svobodno izrazijo svoje potrebe, pri tem pa se zavedajo, da so del novega eksperimentalnega postopka. To je zanimivo in obenem izziv, saj srednje velika in manjša mesta verjetno niso navajena delati za EU (...), vendar pa je resnično dobra priložnost (...) biti del tega novega mehanizma, pripravljati pobude, ki delajo na skupni viziji za novo strategijo za sooblikovanje novega urbanega območja in ki je sposobno bolj ozaveščeno reševati prednostne teme.“

Stefania Manca

Koordinatorica partnerstva
za prilagoditev na podnebne spremembe

„Ukrepi, ki jih predstavljamo, so konkretni ukrepi za ustvarjanje mesta, v katerem prebivalci in podjetniki ne razmišljajo v smislu odpadkov, ampak v smislu virov s trajno gospodarsko in družbeno vrednostjo. Mesto, kjer so urbana središča virov družbena in gospodarska vozlišča za prebivalce in podjetja, kjer se lahko ti srečujejo in sodelujejo na področju krožnega gospodarjenja z viri. Evropska zakonodaja vabi lokalne organe, podjetja in vlagatelje, da čim bolj izkoristijo vse vrste odpadkov, tudi vodo. (...) Dostopna so tudi orodja, ki mesto vodijo skozi različne možnosti financiranja in pomagajo zanimivim vlagateljem, ki svoja sredstva usmerjajo v naložbe v krožnem prehodu.“

Håkon Jentoft

Koordinator partnerstva O krožnem gospodarstvu

URBANA AKADEMIJA O VKLJUČEVANJU

Urbana akademija O vključevanju⁴ je eden prvih ukrepov, ki se bodo izvajali. Razvilo jo je partnerstvo za vključevanje migrantov in beguncev, njen cilj pa je ukrepanje v vlogi evropskega strateškega učnega okolja za strokovnjake in nosilce odločitev, ki delujejo na področju vključevanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ter zagotovitev priložnosti za ustvarjanje mrež oseb, ki se osredotočajo na podobna vprašanja O vključevanju po vsej Evropi. Prvi del, ki je potekal med 16. in 18. aprilom v Bruslju, je bil uspešen. Drugi del bo potekal spomladi 2019.

„Na mesta, ki niso v našem partnerstvu, se obračamo tako, da sodelujemo pri koordinacijskih sestankih, sestankih za povezovanje v mreže in tudi pri zunanjih dogodkih, kot je seminar Procura+, ki je v začetku leta potekal v Oslu, ali pa prihodnji Evropski teden regij in mest, ki bo oktobra v Bruslju.“

Valentina Schippers-Opejk

Koordinatorica za partnerstvo O inovativnih in odgovornih javnih naročilih

⁴ <https://europa.eu/qM49GV>

Vključevanje za inovacije

Mreža EUROCITIES vključuje več kot 140 največjih mest v Evropi in več kot 40 partnerskih mest. Marton Matko, politični svetovalec združenja EUROCITIES ocenjuje zadnji ukrep Komisije na področju mestne politike.

Udeleženi ste v več partnerstvih Agende za mesta. kateri naslednji koraki so pomembni, da se mesta še dodatno vključi v načrtovanje in izvajanje mestne politike?

Združenje EUROCITIES je zavezano k podpori Agende EU za mesta. To je odločilen mejnik za bolj celovit in praktičen pristop k urbanim zadevam v Evropi.

Mesta so prvič vzpostavila dialog z nacionalnimi vladami in službami Evropske komisije, da bi poskrbela za večjo uporabnost politik in programov za urbane izzive. Partnerstva ustvarjajo praktične predloge o tem, kako izboljšati pravno ureditev, financiranje in znanje o skupnih prednostnih nalogah EU, kot so kakovost

zraka, ponovna uporaba odpadkov, podnebni ukrepi in vključevanje beguncev.

Na konferenci HABITAT III je EU sprejela zavezo, da bo Agendo izvajala kot svoj prispevek k novi Agendi za mesta Združenih narodov. Menimo, da države članice in EU nosijo skupno odgovornost za boljše sodelovanje na področju pobude za ustvarjanje uporabnih in prijemljivih rezultatov ter za njihovo podporo.

Naslednji korak bi bil, da se ta metoda dela ponovi v nacionalnem in regionalnem kontekstu. Nekatere države članice in regije take pobude preizkušajo, vendar pa se lahko metoda dela uporablja tudi širše, na primer pri načrtovanju kohezijske politike.

Katere so glavne izboljšave v novem okviru kohezijske politike v smislu spodbujanja resnično celostnega krajevno usmerjenega pristopa?

Cenimo, da predlogi Komisije za novo kohezijsko politiko odražajo številna priporočila skupine za poenostavitev evropskih strukturnih in investicijskih skladov na visoki ravni. Poleg zmanjšanja obremenitve upravičencev pomembno racionalizirajo upravljanje sredstev, kar bi moralo omogočiti hitrejši zagon in izvajanje.

Pozdravljamo tudi zamisel vmesnega reprogramiranja za boljši odziv na izzive, ki se pojavljajo. Prav tako pričakujemo, da bodo države članice cenile prožnost, ki jo ponuja nov cilj politike za celosten

» *Celosten pristop ni abstrakten koncept.*
V resničnem življenju ljudje živijo na krajih, kot so mestne soseske,
podeželska mesta ali oddaljene vasi, in ne v centrih politike. «

teritorialni razvoj. Veseli pa smo, da smo priča trdnejšim zagotovitvam, da bodo mesta in lokalni organi ustrezno vključeni v oblikovanje programskih prednostnih nalog.

Kaj najbolj pogrešate pri urbani dimenziji predlagane kohezijske politike po letu 2020?

Resnično smo zaskrbljeni glede nekaterih sprememb, ki so v nasprotju s celostnim krajevno usmerjenim pristopom. Poleg odstopanja od sklada za razvoj podeželja smo zelo razočarani, da kaže, da Evropski socialni sklad plus popolnoma opušča celosten teritorialni pristop.

Zaradi tega bi bilo za mesta izredno neugodno vzpostaviti kompleksne programe, ki vključujejo objekte in podporne storitve, kot sta spodbujanje socialne vključenosti in vključevanje v ogroženih soseskah. Združenje EURO-CITIES predlaga spremembe v skupnih določbah in predpisih O ESS+, ki bi omogočile enostavnejšo kombinacijo sredstev, ki podpirajo celostne mestne in teritorialne strategije.

Drugič, želimo pravila O tematski osredotočenosti, ki mesta bolje podpirajo pri reševanju mestnih izzivov s celostnim pristopom. Predlagamo, da se podnebju in zelenim naložbam, ki bi morale vključevati tudi trajnostno mobilnost v mestih, nameni večji poudarek.

Vzporedno zahtevamo večjo prožnost pri izbiranju drugih političnih ciljev in rahlo zmanjšanje splošnih mejnih vrednosti. Mesta uporabljajo kohezijsko poli-

tiko za inovacije po vseh ciljih politike, na primer z uporabo digitalnih tehnologij za izboljšanje dostopa do mobilnosti in socialnih služb.

Dejansko bi želeli še več ambicioznosti pri inovativnosti na področju upravljanja mest. Velik del sredstev iz kohezijske politike se vlaga v mesta in predmestja. Vendar pa se približno 8 % iz ESRR vložijo z uporabo inovativne metode dela na podlagi celostnih strategij, ki jih mestne oblasti skupaj pripravijo in izvajajo s širokim spektrom lokalnih deležnikov. Ta metoda je že obrodila sadove. Mestni uradniki so začeli delati v medoddelčnih ekipah, v katerih so vključene lokalne skupnosti, medtem ko osrednja mesta in sosednji kraji zdaj sodelujejo v korist širše regije.

Verjetno je to ena najbolj sistemskih inovacij v kohezijski politiki. Zato predlagamo povečanje sredstev, dodeljenih za razvoj mest s 6 % na 10 %, ter njihovo razširitev na ESS+.

Komisija predlaga, da se mestom od leta 2020 naprej ponudi usklajena podpora. Kako združenje EURO-CITIES načrtuje, da bo prispevalo k Evropski pobudi za mesta? Zakaj je pomembno, da podjetja svoje izzive rešujejo celostno?

Celosten pristop ni abstrakten koncept. V resničnem življenju ljudje živijo na krajih, kot so mestne soseske, podeželska mesta ali oddaljene vasi, in ne v centrih politike. Če želijo prikrajsanim soseskam pomagati postati prijetnejše za življenje, je potrebno sodelovanje na različnih

mestnih področjih, kot so nastanitve, socialne službe, infrastruktura, mobilnost in okolje.

Mesta neprestano preverjajo nove načine za sodelovanje in vključevanje prebivalcev v soustvarjanje rešitev. Lokalnim uradnikom moramo zagotoviti prava znanja in podpreti poskuse za povečanje tega inovacijskega potenciala. S programom URBACT in pobudo Inovativni ukrepi v mestih je bilo na tem področju doseženo že veliko in treba bi ju bilo okrepiti. Z Evropsko pobudo za mesta bi se lahko okrepila sinergija med temi programi in ustvarila prepotrebna povezava s prevladujočo kohezijsko politiko.

Velja si zapomniti, da je boljše usklajevanje instrumentov EU eden glavnih ciljev Agende EU za mesta. Združenje EURO-CITIES si zelo želi, da bi z GD REGIO raziskalo, kako bi lahko najboljše prispevali k temu, da bi bila Evropska pobuda za mesta bolj uporabna za mesta. Podpiramo vse praktične izboljšave, ki kohezijski politiki pomagajo pri približevanju Evrope državljanom. ■

VEČ O TEM

www.eurocities.eu

Izgradnja odnosov med mesti za bolj trajnostno prihodnost

Jokohama, Japonska

Ronald Hall, višji zunanji strokovnjak in nekdanji glavni svetovalec GD REGIO poda svoj pogled na evropski program mednarodnega urbanega sodelovanja.

Več kot polovica svetovnega prebivalstva živi v mestih. Urbana središča so vir rasti in razvoja. Kot takšna so magnet za prebivalce podeželja, ki iščejo priložnosti za več dohodkov, dostop do kakovostnih storitev, kot sta izobraževanje in zdravstvo, ter zagotavljanje boljše prihodnosti za njihove otroke.

Prehod od dejavnosti na podeželju, ki prinašajo nizko produktivnost, predvsem tradicionalnega kmetijstva, k dejavnostim v urbanih območjih, ki prinašajo večjo dodano vrednost, na področju proizvodnje in sektorja številnih storitev, je ključ za rast gospodarstev. To je pot, ki so jo skozi zgodovino ubrale najbolj razvite države na svetu in kot takšnega ta model v bistvu sprejemajo države v vzponu po svetu.

Prednosti urbanizacije, ki izhajajo zlasti iz modela urbanega razvoja z intenzivno porabo virov, značilnega za rast industrijskih narodov v 20. stoletju, imajo svojo ceno. Povzročile so

upadanje naravnih virov – vključno s samo naravo – ter onesnaževanje zraka, rek in oceanov, ki zdaj ogrožajo kakovost življenja v metropolah razvitega sveta.

Za države v razvoju in vzponu, kjer sta urbanizacija in gospodarska rast tesno povezani, je pomembno popolnoma razumeti izkušnje, ki smo jih pridobili iz industrijskega sveta. Na ta način se lahko v urbani politiki držav v vzponu upoštevajo dobre prakse, ki so jih nacionalne in mestne oblasti razvile v preteklih desetletjih, ter napake, ki smo jih delali v preteklosti.

Prizadevanje za situacijo, v kateri ni poražencev

Tako sodelovanje ustvarja situacije, v katerih ni poražencev. Medtem ko lahko industrijski narodi po več kot stoletju urbanizacije pokažejo veliko, pa je enako res, da imajo gospodarstva v vzponu, ki jih morda manj ovirajo tradicije, številne inovativne rešitve, ki jih lahko delijo z industrijskimi gospodarstvi. Vsekakor lahko v gospodarstvih v vzponu, kot so Kitajska, Indija in tudi Latinska Amerika, najdemo ene izmed največjih urbanih središč na svetu,

Generalni direktorat Evropske komisije za regionalno in mestno politiko je formaliziral 14 dialogov za regionalno in mestno politiko, vključno s 6 „strateškimi partnerji“ EU (Kitajska, Rusija, Brazilija, Mehika, Japonska in Indija) pa tudi z državami Vzhodnega partnerstva (Ukrajina, Moldavija, Gruzija) in državami Latinske Amerike (Argentina, Čile, Peru, Kolumbija) ter z Integracijskim sistemom Srednje Amerike.

Kljub odsotnosti takšnih dogovorov se je razvilo tudi sodelovanje z drugimi strateškimi partnerji, kot sta Kanada in Južna Afrika, in regionalnimi skupinami, kot so CARICOM (Karibska skupnost), ASEAN (Azija), SACU (Južna Afrika) in UEMOA (Zahodna Afrika).

vendar pa morda izjemna potreba po sodelovanju in izmenjavi znanja izhaja iz skupnega interesa držav in kontinentov za ohranjanje planeta. Nujno moramo skupaj razviti model urbanizacije, ki je trajosten, ohranja naravo in naravne vire ter zmanjšuje emisije, ki onesnažujejo naša mesta, škodijo zdravju naših otrok ter prispevajo h globalnemu segrevanju. Zaradi tega je trajnostna urbanizacija osrednji izmed ciljev trajnostnega razvoja, ki so ga sprejeli Združeni narodi in ki je med drugim pripeljal do nove Agende za mesta (NUA), ki jo je v Quitu v Ekvadorju leta 2016 sprejelo več kot 170 držav.

EU jemlje izziv trajnostne urbanizacije zelo resno. Komisarka za regionalno politiko, Corina Crețu, ki je leta 2016 v Quitu zastopala EU, je EU zavezala k temu, da bo znanje in sredstva namenjala napredku nove Agende za mesta. Ta ima mednarodno dimenzijo znotraj EU, kjer je za vodenje programov za razvoj mest v 28 državah članicah razvila agendo EU za mesta in, kot je navedeno v nadaljevanju, zunanjo dimenzijo skozi diplomatske odnose z državami, ki niso članice EU.

Gonilna sila za trajnostni razvoj mest

Ključno sredstvo, da se danes nadaljuje z zunanjo dimenzijo, je **program za mednarodno urbano sodelovanje (IUC) (2017–2019)**, katerega bistveni element podpira mestne organe EU in mestne organe držav, ki niso članice EU, da sodelujejo na področju trajnostnega razvoja mest. Program IUC temelji na petih letih pilotnih ukrepov, zlasti v okviru evropskega projekta **Mesta sveta** in projekta **URBELAC**.

Govor komisarke za regionalno politiko, Corine Crețu, med nedavnim obiskom na Kitajskem

Program IUC vzpostavlja platforme mestnega sodelovanja s Kitajsko, Indijo, Japonsko, Latinsko Ameriko in Severno Ameriko. Njegov program označuje prihajajočo dobo politike EU za spodbujanje mednarodnega sodelovanja med mesti. V okviru sodelovanja med mesti IUC približno 70 sodelujočih mest na vsaki strani vzpostavlja nove dogovore sodelovanja med mesti za trajnostni razvoj mest. Sem je vključena priprava lokalnih akcijskih načrtov za celostni razvoj mest. V osnovi je v teh načrtih prednostno obravnavano sodelovanje s sektorji agende EU za mesta in z novo Agendo za mesta.

Mesta, ki črpajo iz izkušenj Mest sveta, uporabljajo pristop večjega števila deležnikov, pri čemer uporabljajo znanje in izkušnje javnih organov, gospodarstva, raziskovalne skupnosti

V okviru projekta Mesta sveta (2015–2018) so evropska mesta s sorodnimi mesti v Kanadi, na Kitajskem, v Indiji, na Japonskem, v Južni Koreji, Indoneziji, Vietnamu, Avstraliji in Južni Afriki sodelovala pri medsebojnih dogovorih parov mest. Pari mest so si izmenjali izkušnje o temah, kot so pametni razvoj mest, energetska učinkovitost, ravnanje z odpadki, trajnostna mobilnost itn. V okviru projekta URBELAC (2011–2019), ki zdaj prehaja v četrti del, sta Evropska komisija in Medameriška razvojna banka podpirali mesta iz EU ter mesta latinskoameriških in karibskih držav (LAC). Vzpostavljena je bila mreža EU-LAC, ki spodbuja izmenjavo izkušenj, primerjalne analize in pripravo akcijskih načrtov. Tako Mesta sveta kot URBELAC sta konkreten rezultat podpore Evropskega parlamenta za mednarodno diplomacijo na ravni mest.

Medellin, Kolumbija

Udaipur, Indija

Zhengzhou, Kitajska

Montreal, Kanada

» Nujno moramo skupaj razviti model urbanizacije, ki je trajnosten, ohranja naravo in naravne vire ter zmanjšuje emisije, ki onesnažujejo naša mesta, škodijo zdravju naših otrok ter prispevajo h globalnemu segrevanju. «

in civilne družbe. Kot ključni vir znanja in izkušenj za podporo lokalnega akcijskega načrtovanja se uporablja lastni program Evropske unije URBACT za povezovanje mest v mreže.

Povezovanje mest IUC je pripeljalo do razvoja skupnih pilotnih projektov, medtem ko javni organi, raziskovalne agencije in predstavniki gospodarstva na obeh straneh podpisujejo memorandume o soglasju, ki zagotavljajo njihovo dolgoročno prihodnost.

Dajanje dobrega zgleda

Mesto Parma (Italija) se je na primer v okviru programa IUC povežalo z mestom Fredericton (Kanada). Oddelek tega kanadskega mesta za dediščino in urbanistično načrtovanje ter rast in javne službe sodeluje z Uradom mesta Parma za enake možnosti in z Uradom za evropski projekt. Obe strani si s ciljem

krepite lokalne demokracije prizadevata za določitev ovir, ki preprečujejo politično udeležbo marginaliziranih skupin, in njihovih temeljnih vzrokov ter o možnih politikah in mehanizmih za njihovo odpravo in za ustvarjanje bolj vključujočega mestnega okolja.

Italijansko mesto Bologna (Italija) sodeluje z mestom Austin (Združene države) pri različnih vprašanjih, od razvoja sistema bolj zdrave lokalne prehrane in izboljšanja učinkovitosti rabe virov do izboljšanja odpornosti na podnebne spremembe. Vprašanja upravljanja mest so bila visoko na dnevnem redu in, na primer, mesto Austin je prišlo do sklepa, da se morata Urad za trajnost in Urad za gospodarski razvoj bolj usklajevati.

Rotterdam (Nizozemska) sodeluje s Suratom (Indija). Mesti usmerjata pozornost v reševanje vprašanj, povezanih z upravljanjem voda, kot so zagotavljanje kakovostne pitne vode, zmanjšanje onesnaževanja vode iz tehnoloških odpadnih voda, varstvo pred poplavami in učinkovita dodelava odplak. Surat je v Rotterdamu našel partnerja z znanjem in bogatimi izkušnjami na področju upravljanja voda. Rotterdam pa je v Suraturo našel mesto, ki se s temi vprašanji spoprijema v veliko večjem obsegu, zaradi česar je to nizozemsko mesto že začelo drugače razmišljati o izzivih, s katerimi se srečujejo. ■

VEČ O TEM

<http://europa.eu/!Pr79bv>

<http://www.iuc.eu/>

<http://world-cities.eu/>

Christian Specht, prvi namestnik župana mesta Mannheim

Mannheim se je v okviru programa IUC povezal s Chongqingom

Kakšna je bila dodana vrednost sodelovanja Mannheima pri programu IUC? Kateri so glavni rezultati za vas?

S stalno podporo ekipe IUC in Evropske komisije ter s sodelovanjem z Nacionalno komisijo za razvoj in reforme (NDRC) Ljudske republike Kitajske je učinkovito sodelovanje, vključno z izmenjavami obiskov na obeh straneh, omogočilo hiter napredek pri našem odnosu s Chongqingom. Poleg tega je program IUC ustvaril veliko zanimanja za naše ukrepe pri Kitajski, kar so prevzeli mediji in v Mannheim usmerili mednarodno pozornost. Začetni rezultati, kot sta načrtovana otvoritev neposredne železniške povezave med Mannheimom in Chongqingom oktobra 2018 ter tudi mednarodna konferenca na visoki ravni v sodelovanju z nemško strokovno revijo Handelsblatt v letu 2019, so glavni dosežki sodelovanja po le 16 mesecih izvajanja projekta.

Kakšno mesto ima to mesto v mednarodnem sodelovanju? Ali verjamete v zamisel „mestne diplomacije“?

Mesta so glavni akterji, ko gre za izvajanje novih rešitev in tako za izboljševanje kakovosti življenja svojih prebivalcev. Mednarodna izmenjava med takimi ključnimi akterji omogoča razvoj inovativnih zamisli in deluje kot množitelj znanja. Ko so mesta udeležena pri mednarodnih strategijah, običajno postanejo ukrepi, ki se izvajajo, bolj praktični, pragmatični in usmerjeni v iskanje rešitev, manjša pa je verjetnost za prizadevanje za izključno politične interese. Morda lahko voditelji v mestih in regijah zlasti v času, ko se povečujejo protievropsko razpoloženje in nacionalistične težnje, odigrajo odločilno vlogo ter prispevajo k izgradnji mostov in premagovanju nezadovoljstva. Tako bi morala po mojem mnenju mestna diplomacija postati sestavni del zunanjih politik Evropske unije, tudi takrat, ko gre za doseganje ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

Kaj bi svetovali županu evropskega mesta, ki prvič vstopa v program IUC?

V okviru programa IUC se pričakuje hitro izvajanje in za doseganje tega se ponuja redna tehnična pomoč, usmerjanje ter finančna pomoč. Poleg tega smo v primeru Mannheima ugotovili, da je podpora Komisije in kitajskega NDRC na visoki ravni pomenila, da smo imeli neposreden dostop do ključnih nosilcev odločitev in predstavnikov vodilnih podjetij, s katerimi je veliko težje stopiti v stik, če delujemo samo na podlagi pobude mesta. Tako za vsako mesto, ki načrtuje večje vključevanje v globalno gospodarstvo s spodbujanjem mednarodnega sodelovanja na način, ki zagotavlja hitre in izmerljive rezultate, močno priporočam sodelovanje v programu IUC. Poleg tega priporočam vključevanje lokalnih podjetij in raziskovalnih partnerjev od samega začetka procesa, saj večina ukrepov in ciljev v okviru našega projekta IUC nastane na okroglih mizah z lokalnimi podjetji in kitajskimi partnerji, da dosežejo ustrezne cilje in interese.

Litva: iskanje pametnejše poti do regionalne rasti

Litva je od pristopa k EU leta 2004 zaradi izpolnjevanja zahtevnih standardov Unije pomembno napredovala v trgovskem in poslovnem sektorju. Čeprav so naložbe EU pomagale spodbuditi rast in delovna mesta, pa mora ta tranzitna država, da bi okrepila konkurenčnost doma in v tujini, pozornost zdaj usmeriti v podjetja in izobraževanje.

Litva, ki pokriva 65 300 kvadratnih kilometrov površine in ima malo manj kot 3 milijone prebivalcev, je največja in najjužnejša od treh baltskih republik. Na državo, ki leži v ob Baltskem morju v vzhodni Evropi, meji Latvija na severu, Belorusija na jugu in vzhodu, Poljska na vzhodu in Rusija (Kaliningrajska oblast) na jugozahodu.

Pokrivajo jo številna majhna jezera in rodovitna prst po nižinah, med naravnimi viri pa so obdelovalne površine, šota in jantar. V času članstva v EU je Litva drastično preusmerila izvoz na trge EU – za blago litovskega izvora v letu 2017 do 70%. Kljub temu si vlada prizadeva za odmevno kampanjo, da bi v državo privabila tuje naložbe in dodatno razvila izvozne trge.

Leta 2017 je njen bruto domači proizvod (BDP) zrasel za 3,9%, za leto 2018 pa je napovedana 3,2-odstotna rast. Zaradi ugodnega geografskega položaja ima visoko razvite prometne povezave, sodobno pristanišče, cvetoče IT omrežje in visoko izobraženo, a poceni delovno silo.

Njeno dobro razvito gospodarstvo na področju zasebnih podjetij je usmerjeno v proizvodnjo in v storitvene dejavnosti, vključno s prehransko, naftno in kemično industrijo, v IT, finančne storitve, storitve prevoza, gradbeništvo, biotehnologijo, raziskave in razvoj ter turizem.

Krivulja učenja

S stopnjo brezposelnosti, ki je bila leta 2017 7-odstotna, in z delovno silo, ki znaša 1,467 milijonov delavcev, se pogoji na trgu dela izboljšujejo. Po podatkih Eurostata je država ena izmed najbolj izobraženih na celini z največjim deležem diplomantov med prebivalci, starimi med 30 in 34 let. Zelo priljubljen je študij prek spleta in skoraj vsi mladi strokovnjaki govorijo angleško.

Infrastruktura, miselnost, ki je naklonjena podjetništvu, vedno večji nabor talentov in ena izmed najnižjih plač v Evropi so zelo privlačni, zlasti za tuje naložbe. Kljub temu mora Litva prizadevanja usmeriti v skrb za večjo dinamičnost in konkurenčnost podjetij ter v prilagajanje sistema izobraževanja in usposabljanja glede na potrebe trga dela.

Leta 2016 so bili najpomembnejši sektorji v litovskem gospodarstvu: trgovina na debelo in na drobno, storitve prevoza, nastanitvene in gostinske storitve (32,2%); industrija (22,1%); ter javna uprava, obramba, izobraževanje, zdravstvo in dejavnosti socialnega dela (14,5%).

Njen glavni izvoz so rafinirani naftni derivati, ki jim sledijo gnojila, pšenica, stroji in oprema, kemične snovi, plastika, tekstil in živila. V primerjavi s povprečjem EU ima država velik proizvodni sektor, ki temelji predvsem na nizko in srednje tehnoloških industrijskih panogah.

Cvetoč IKT sektor je že pritegnil nekatera največja tehnološka podjetja v baltskih državah, IT, laserske tehnologije, biotehnologija, nanotehnologija in veda o materialih pa imajo vse bolj pomembno vlogo v gospodarstvu države.

V zgodovinskem smislu je imelo kmetijstvo v Litvi pomembno družbeno in gospodarsko vlogo, saj je predstavljalo drugi največji sektor v gospodarstvu države. Kmetijska zemljišča trenutno predstavljajo 60% skupne površine in gozdovi 32%, na podeželju pa živi 42% prebivalstva.

Po pristopu k EU leta 2004 je bil sektor zaradi doseganja skladnosti z izredno visokimi standardi glede kakovosti hrane korenito reformiran. Leta 2016 so kmetijski in prehrabni izdelki, vključno z žiti, krompirjem, sladkorno peso, lanom, zelenjavo, govedino, mlekom, jajci, svinjino, sirom in ribami, predstavljali 19,4% litovskega izvoza. Povečuje se tudi ekološko kmetovanje in država ima zdaj drugo največje območje med baltskimi državami, ki je namenjeno temu. ➤

VPLIV NALOŽB KOHEZIJSKE POLITIKE V LITVI

HITREJŠE PRIBLIŽEVANJE POVPREČJU EU: v obdobju 2004–2016 se je Litva povzpela po lestvici približevanja za 25 odstotnih točk s približno **50%** evropskega povprečja BDP na prebivalca leta 2004 na **75%** leta 2016. Te številke kažejo, da je država dosegla mejno vrednost med manj razvitimi regijami in regijami v prehodu. Brez naložb EU bi bil BDP na prebivalca za skoraj 4 odstotne točke nižji.

BLAŽENJE NEGATIVNEGA VPLIVA FINANČNE IN GOSPODARSKE KRIZE: Sredstva EU niso prispevala le k rasti BDP in zaposlovanja, ampak so pomagala tudi pri zmanjšanju negativnega vpliva nedavne gospodarske krize. V tem obdobju je pomagalo vzdrževanje javnih naložb na primerni ravni (v obdobju 2010–2012 so sredstva EU predstavljala skoraj **80% skupnih javnih naložb** v Litvi).

VEČ BOLJŠIH DELOVNIH MEST: leta 2015 se je stopnja zaposlenosti med prebivalci, starimi 15–64 let povečala za 1,4 odstotne točke, medtem ko se je stopnja brezposelnosti v povprečju zmanjšala za 2,3 odstotne točke. Poleg tega velja **61% ustvarjenih delovnih mest** za visoko- ali zelo visokokakovostna delovna mesta (tj. delovna mesta, ki zahtevajo višje kvalifikacije in ustvarjajo večjo dodano vrednost). Poleg tega je skoraj polovica (47%) ustvarjenih delovnih mest stalnih.

POMEMBNO IZBOLJŠAN DOSTOP DO FINANČNIH SREDSTEV ZA MSP: Sredstva EU so imela ključno vlogo pri zagotavljanju sredstev za MSP v obdobju gospodarske krize in kreditnega krča, kar je pomagalo, da so številna podjetja lahko še naprej uspešno poslovala. Približno 60% posojil je bilo namenjenih za podporo obratnim sredstvom, ki so vzdrževala posel. Sredstva EU so vzdrževala tudi naložbe v nove tehnologije in izboljšavo proizvodnih procesov. V programskem obdobju 2007–2013 je **11 tisoč MSP** pridobilo dostop do naložb za financiranje, **2 400 zasebnih podjetij** pa je sredstva EU uporabilo za inovacije.

BOLJŠI OKOLJSKI STANDARDI: veliko število odlagališč, ki niso ustrezala standardom EU, je bilo zaprtih, količina recikliranih odpadkov pa se je povečala za več kot 10 odstotnih točk. V obdobju 2011–2015 se je kot posledica razvoja oskrbe z vodo in infrastrukture za čiščenje odpadne vode delež ljudi, ki niso povezani z omrežjem za čiščenje odpadne vode, zmanjšal za **24%**, delež ljudi, ki niso povezani z omrežjem za oskrbo z vodo pa se je zmanjšal za **15%**.

PRISPEVEK K CILJEM NA PODROČJU PODNEBNIH SPREMEMB, ZLASTI NA PODROČJU ENERGETSKE UČINKOVITOSTI: Sredstva EU so glavni vir financiranja za ukrepe na področju energetske učinkovitosti v večstanovanjskih zgradbah. Do konca leta 2015 je bilo prenovljenih 4,4% zgradb, ki so bile zgrajene pred letom 1993. Do konca leta 2014 so ukrepi na področju energetske učinkovitosti, ki so bili izvedeni na 5,4% javnih zgradb, **zmanjšali skupno letno porabo energije za skoraj 3%**.

ZAGOTOVLJEN DOSTOP DO ZELO HITREGA ŠIROKOPASOVNEGA INTERNETA: Sredstva EU so prispevala k širokopasovni internetni infrastrukturi v Litvi. Leta 2012 je **širokopasovni internet pokrival 97%** ozemlja v državi, medtem ko je bilo 35% vseh e-storitev ustvarjenih z uporabo sredstev EU.

INOVATIVNA REŠITEV POGANJA POTENCIAL MESTA VISAGINAS

Visaginas je še vedno mesto, ki lahko veliko ponudi, čeprav jedrska elektrarna Ignalina, ki je bila v preteklosti njegov glavni delodajalec, ne obratuje več. Za gospodarstvo mesta je odločilno, da se odmakne od značilno monoindustrijskega mesta in postane sodobno regionalno središče z ugodnim okoljem za poslovanje.

V okviru tega procesa se ustvarja nov industrijski park za inovativne tehnološke rešitve in inovacije na področju proizvodnje. Cilj projekta Pametni park Visaginas je preurediti nekdanjo vojaško bazo v površino za inovativno industrijo.

V okviru projekta se območje čisti in odstranjujejo ali reorganizirajo se zapuščene zgradbe in infrastruktura. Na obnovljenem območju bodo obratovala mala in srednje velika podjetja skupaj z raziskovalnimi in eksperimentalnimi razvojnimi projekti. Prav tako je cilj tega mesta privabiti pomembne naložbe v to območje.

Na primer, vodilni proizvajalec medicinskih pripomočkov za podporo pri dihanju je v izgradnjo drugega proizvodnega obrata v Litvi vložil 10 milijonov EUR. Podjetje namerava na prvi stopnji razvoja zaposliti približno 200 inženirjev, strokovnjakov na področju proizvodnje ter raziskav in razvoja.

Podružnica podjetja v mestu Visaginas, ki že razvija partnerstva v mestu, v naslednjih 10 letih načrtuje povečanje števila zaposlenih na 1000. Od leta 2016 je zagotavljalo pripravništva za študente mehatronike iz lokalne poklicne šole.

Za izvajanje projekta je bilo dodeljenih več kot 2,9 milijona EUR, od tega je skoraj 1,3 milijona EUR zagotovila EU.

PAMETNE POTEZE NA UNIVERZI V KLAIPĖDI

Projekt razvoja jedra Marine Valley in obnova študijske infrastrukture (*Development of the Marine Valley Nucleus and Renewal of Study Infrastructure – JURA*), II. stopnja, se izvaja na kampusu univerze v Klaipėdi. V novem znanstvenem laboratoriju si prizadevajo za splošne in tehnološke raziskave in razvoj ter inovacijsko infrastrukturo, podpira pa jih oprema za raziskave in razvoj, kar prispeva k obnovi in razvoju infrastrukture za raziskave in razvoj v sektorju pametne specializacije.

Najnovejša infrastruktura za raziskave in razvoj je bila načrtovana za znanstvene raziskave, komercializacijo raziskav in razvoja ter za morsko okolje in morske tehnološke raziskave v okviru eksperimentalnega (tehnološkega) razvoja na področjih biomedicine, fizike in strojogradnje z dobrim izkoriščanjem na novo opremljenih laboratorijev.

Med rezultati projekta so: 80 splošnih delovnih mest na področju znanstvenih raziskav v novi infrastrukturi na področju raziskav in razvoja ter vzpostavitev štirih znanstvenih laboratorijev, od katerih so trije v celoti opremljeni. Na splošno so se s projektom okrepile raziskovalne dejavnosti, s čimer so se spodbujali novi dogovori glede sodelovanja na področju znanosti in raziskav z drugimi gospodarskimi subjekti, kot so raziskovalne ustanove in podjetja, kar je spodbudilo procese komercializacije raziskav in razvoja.

Projekt se je financiral iz strukturnih skladov EU in državnega proračuna.

ZDRUŽEVANJE ZNANJA V SKUPNEM NARAVOSLOVNEM CENTRU V VILNI

V litovski prestolnici je bil postavljen sodoben center, katerega namen je skrb za raziskave, študije in tehnološki razvoj na področjih biotehnologije in molekularne medicine. Vsako leto zagotavlja raziskovalne prostore za več kot 200 raziskovalcev, več kot 160 študentov doktorskega študija, približno 80 tehnikov in okrog 300 dodiplomskih ali podiplomskih študentov. Vključuje tudi „bioinkubator“, kjer se nahajajo zagonska podjetja, v katera so vključeni študentje in raziskovalci.

Objekt je postal primer nove vrste večplastnega sodelovanja med izobraževalnimi ustanovami in podjetji. Stroški zanj so znašali 41 075 805 EUR, od tega je bilo 37 757 019 EUR prejetih iz ESRR, načrtovano pa je, da bi k nastajajočima področjema biotehnologije in molekularne medicine privabili več študentov in razvili njihova praktična znanja v povezavi s prednostnimi nalogami pametne specializacije.

Center je tudi dom uglednih znanstvenikov: Profesor S. Klimašauskas je nedavno prejel prestižno štipendijo Evropskega raziskovalnega sveta za naprednega raziskovalca, leta 2016 pa je bil profesor V. Šikšnys predlagan za Nobelovo nagrado na področju kemije.

VEČ O TEM

www.gmc.vu.lt

ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE DO PODEŽELJA

Med izvajanje projektov RAIN in RAIN-2, so bili na razdalji 9 132 kilometrov položen optični kablovodi. Danes ima 98,7% litovskega prebivalstva dostop do širokopasovnih storitev. Priložnosti, ki so nastale s temi projekti, so že dostopne operaterjem omrežja, ki bodo tako lahko zagotavljali storitve za končne uporabnike: podeželske šole, knjižnice in javne internetne centre, lokalne oblasti, prebivalce podeželja in podjetja.

Zaradi infrastrukture RAIN, ki je bila zgrajena v obdobju 20 let, je bilo skupaj doseženih približno milijon prebivalcev na podeželju. Iz ESRR je bilo zagotovljenih 72 857 822 EUR od skupnih 81 696 552 EUR za izdatke in ta sredstva so bila dodeljena za „Podeželsko širokopasovno omrežje RAIN na področju informacijske tehnologije“.

Ta infrastruktura je glede na potrebe odprla možnosti za dostop ne le do besedil, ampak tudi do zvoka in slike s stalno, zanesljivo in varno storitvijo. Širokopasovno omrežje je oblikovano tako, da se njegova hitrost lahko poveča, ne da bi to pomenilo znatne dodatne stroške.

RAIN-2 je bil eden od petih dobitnikov nagrad Evropske komisije za širokopasovni internet za leto 2015, ki ga je mednarodni strokovni odbor predlagal za najboljšega v kategoriji „Socialni in gospodarski vpliv in razpoložljivost“.

VEČ O TEM

www.placiajuostis.lt/en

PO PREHITEVALNEM PASU DO OLIMPIJSKEGA ZLATA V KLAIPĒDI

Sodoben bazen v mestu Klaipėda je še ena pomembna stopnja pri razvoju dejavnosti na prostem in zdravstvenih dejavnosti mestnega območja. Del ambiciozne vizije za izgradnjo standardnega olimpijskega bazena se je kot odziv na dosežke litovskih plavalcev na mednarodnih tekmovanjih začel pred približno desetimi leti z močno podporo poklicnih športnikov.

Mestna uprava se je odločila za širši pristop, in sicer za izgradnjo večnamenskega centra, ki bo primeren tako za poklicne športnike kot za prebivalce tega športnega mesta.

Prvič se je v kateri baltski državi bazen zgradil z uporabo naprednih tehnoloških rešitev. Veliko prednost so imele okolju prijazne rešitve za načrtovanje bazena: energetska učinkovita zgradba z oznako A+ ima solarne naprave, ki proizvajajo električno energijo za večnamenski center, pa tudi polnilno postajo za električna vozila itn.

Bazen je skladen s standardom FINA: dolg je 50 metrov, ima 10 plavalnih prog, startne bloke, sistem za merjenje časa in dvignjena sedišča za gledalce.

Več kot le bazen

Kljub temu pa je osnovna naloga centra zagotavljanje neformalnega izobraževanja ter zdravstvenih in prostočasnih dejavnosti. Ena izmed uporabljenih tehnoloških rešitev je možnost, da se lahko globina in temperatura vode prilagodita za plavalne tečaje za otroke ali športne dejavnosti nosečnic, vodno gimnastiko, invalide in starejše osebe.

Še ena značilna lastnost bazena je devet metrov globok potapljaški bazen, ki se bo uporabljal za posebne treninge. Tukaj bodo svoje veščine urili tudi člani litovske mornarice, nacionalni strokovnjaki na področju podvodne arheologije, ki so znani po raziskavah v baltskem morju, in potapljači reševalci.

Pogodba za gradbena dela je znašala 16,6 milijona EUR, od tega je bilo 11,6 milijona EUR dodeljenih iz strukturnih skladov EU za izvedbo projekta, 4 milijone EUR je namenila mestna občina mesta Klaipėda, 1 milijon EUR pa je iz državnega proračuna. ■

Poletimo hitro in visoko, skupaj

Litovski minister za finance Vilius Šapoka razpravlja o tem, kako država namenja naložbe EU za podporo konkurenčnosti in produktivnosti.

Litva dobro izkorišča sredstva EU za obdobje 2014–2020. Kaj velja izpostaviti in kakšne koristi imajo Litovci?

Danes je naša glavna prednostna naloga okrepiti nacionalno konkurenčnost in produktivnost. Več vlagamo v raziskave in razvoj, inovacije, mala in srednje velika podjetja ter razvoj informacijske tehnologije. Skupaj z naložbami EU smo za podporno nacionalnim podjetjem pritegnili 463,8 milijona EUR zasebnih naložb.

Zaradi naložb v infrastrukturo informacijske tehnologije dosegamo tudi ene izmed največjih hitrosti internetne povezave na svetu.

Moja vizija je, da bi Litva, ki jo nekateri že poznajo kot „Li-teh-vo“, postala najugodnejše davčno okolje za visokotehnološke naložbe in razvoj. To za našo državo pomeni dobro plačana delovna mesta in vodilno vlogo na področju finančnih tehnologij, laserjev, obnovljive

energije, biotehnologije in razvoja finančno-tehnoloških podjetij (Fintech).

Litva zagotovo ni premajhna, da bi postala vodilna v tem pogledu – velikost ni tako pomembna kot nadarjeni ljudje, odprtost za nove zamisli in jasna vizija. V tem kontekstu se spomnim zgodbe o skrbni materi, ki želi, da bi njen sin letel varno – nizko in počasi. Tega si ne želita niti mladi pilot niti Litva. Če si res želite leteti, morate leteti hitro in visoko!

Tako Litvo vidim v prihodnosti – pogumno državo z inteligentnimi in izobraženimi ljudmi, ki letijo hitro in visoko, skupaj.

Kako koezijska politika dosega litovsko realno gospodarstvo, krepi konkurenčnost podjetij in ustvarja delovna mesta?

Od leta 2014 do 2020 namenjamo 1 milijardo EUR za spodbujanje podjetništva in razvoja podjetij, produktivnost podjetij, inovacije in raziskave, nadnaci-

onalnost, izvoz in razvoj podjetij v regijah, nizko porabo energije v industriji ter konkurenčnost kadrov. Podpiramo tudi naložbe podjetij v nove proizvodne tehnologije, procesne inovacije in digitalizacijo pri prehodu na „Industrijo 4.0“.

Litva kljub pomembnim sofinanciranjem iz ESRR v raziskave in inovacije zaostaja pri rasti produktivnosti. Katere ukrepe je vlada sprejela za reševanje tega vprašanja?

Glede na osnovne podatke za leto 2017 so nominalni rezultati na dejansko opravljeno uro dela zrasli najhitreje (11 %) med vsemi državami članicami EU. V poročilu Svetovne banke „Poslovanje 2018“ zasedamo med 190 državami 16. mesto. Z reformo, ki smo jo izvedli v obdobju 2016–2017, so se izboljšali pogoji poslovanja. Nov davčni sistem, ki začne veljati z letom 2019, bo zelo ugoden za gospodarsko rast in za privabljanje tujih podjetij v Litvo. Do leta 2021 bo obdavčitev delovne sile

” Tako Litvo vidim v prihodnosti – pogumno državo z inteligentnimi in izobraženimi ljudmi, ki letijo hitro in visoko, skupaj. “

v Litvi najbolj konkurenčna med balt-skimi državami. Za razvoj finančnih tehnologij smo ustvarili atraktivno in prožno zakonodajno okolje.

Naložbe EU se dodeljujejo za vsako stopnjo inovacijskega cikla. Naložbe EU uporabljamo tudi za dejavnejše sodelovanje javnega sektorja s podjetji.

Inovativni pristop k evropskim strukturnim in investicijskim skladom je pomenil uporabo obnovljivih skladov in drugih instrumentov finančnega inženiringa. Ali nam lahko podate primer kombiniranja v Litvi, tj. uporabe različnih sredstev in oblik financiranja za reševanje določenega vprašanja?

Še naprej razvijamo finančne instrumente. Za pomoč podjetjem pri dostopu do finančnih sredstev smo dodelili 224 milijonov EUR sredstev EU, zlasti za naložbe v kapital podjetij. Med ukrepi za vzpostavljanje boljšega zakonodajnega okolja so državno financirana pomoč za tuje vlagatelje, sistem modre kartice, Visa pobuda za zagonska podjetja, in najnovejši delovnopравни zakonik Litve, ki podjetjem in zaposlenim zagotavlja večjo prožnost. Za prenovo stanovanj zaradi izboljšanja energetske učinkovitosti smo prek finančnih instrumentov izdali državne vrednostne papirje (zelene obveznice) in dodelili 500 milijonov EUR pomoči EU.

Litva se je pomembno približala povprečnemu BDP EU na prebivalca, medtem pa so obenem razlike med litovskimi regijami v primerjavi s stanjem pred pristopom k EU ostale enake ali so se celo povečale. Kakšno stališče imate glede tega pojava? Katere ukrepe sprejema vlada, da bi ta trend obrnila?

Na podlagi analize prednosti in slabosti razvijamo strategije regionalne specializacije, da bi v regije privabili podjetja in ljudi. Naložbe EU so nam pomagale ustvariti – kakovostno infrastrukturo. Občine želimo spodbuditi, da bi jo čim učinkoviteje uporabljale za ustvarjanje novih delovnih mest in privabljanje novih naložb. Tako načrtujemo uvedbo novega sistema finančnih spodbud za občine in tudi novo metodologijo za načrtovanje naložb.

Kako lahko litovska uprava prispeva k skupnemu cilju poenostavitve kohezijske politike za organe oblasti in upravičence?

Najprej je treba pregledati predpise na ravni EU. Na nacionalni ravni pregledujemo, poenostavljamo in optimiziramo upravne postopke za ustanove in upravičence. Uporabljamo tudi visoko napredne informacijsko-tehnološke rešitve, ki zmanjšujejo breme in poenostavljajo izvajanje projektov.

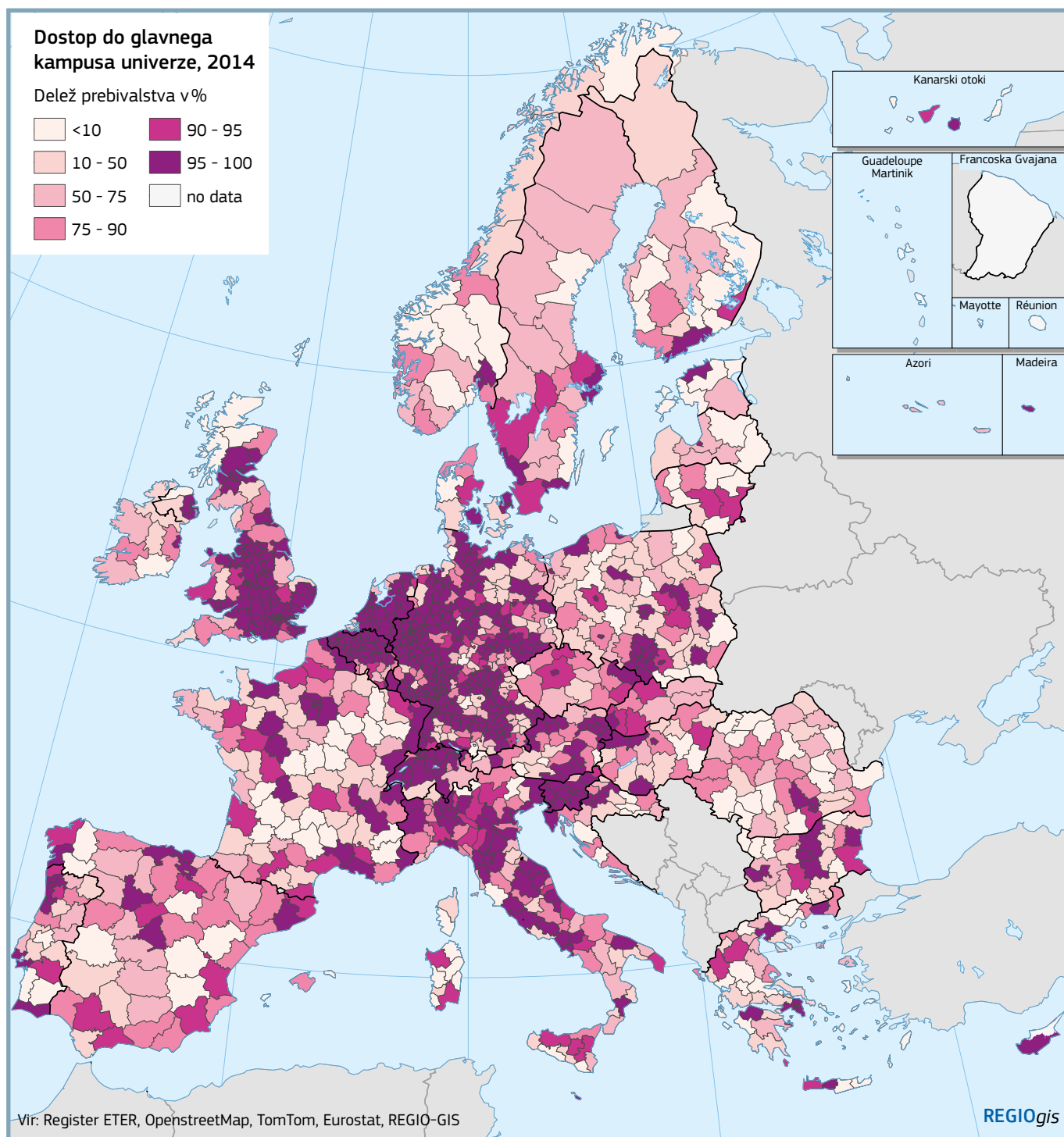
Če pogledamo naslednje financiranje iz skladov ESIF za obdobje 2021–2027, kako vidite prednostne naloge kohezijske politike in mehanizme za izvedbo, ki se razvijajo v Litvi?

Nadaljevati moramo z naložbami v človeški kapital – izobraževanje in usposabljanje, inovacije ter raziskave in razvoj, zdravje, sodelovanje med podjetji in raziskovalnimi sektorji ter med drugimi področji – z namenom doseči vključujočo rast države in dohietiti povprečje EU. Kohezijska politika je z ustreznimi finančnimi sredstvi in obveznostjo sofinanciranja, ki odraža gospodarsko realnost države, odločilna za doseganje teh ciljev. Nujno moramo dodatno okrepiti usmerjenost k rezultatom, prožnost, sorazmernost in poenostavitev kohezijske politike. ■

Različen dostop do univerz po regijah in ozemljih

Primeren dostop do višjega izobraževanja je lahko pomembna prednost za regionalni razvoj in njegovo privlačnost. Na splošno so univerze razširjene po celotnem evropskem ozemlju. Na podlagi merila največ 45 minut z avtomobilom živi 82 % prebivalca EU+EFTA (Evropskega združenja za prosto trgovino) v bližini glavne lokacije ene ali več univerz.

Kljub temu pa ima več kot 22 % regij NUTS-3, ki predstavljajo 14 % prebivalstva, dokaj slab dostop do univerz (manj kot polovico njihovega prebivalstva).

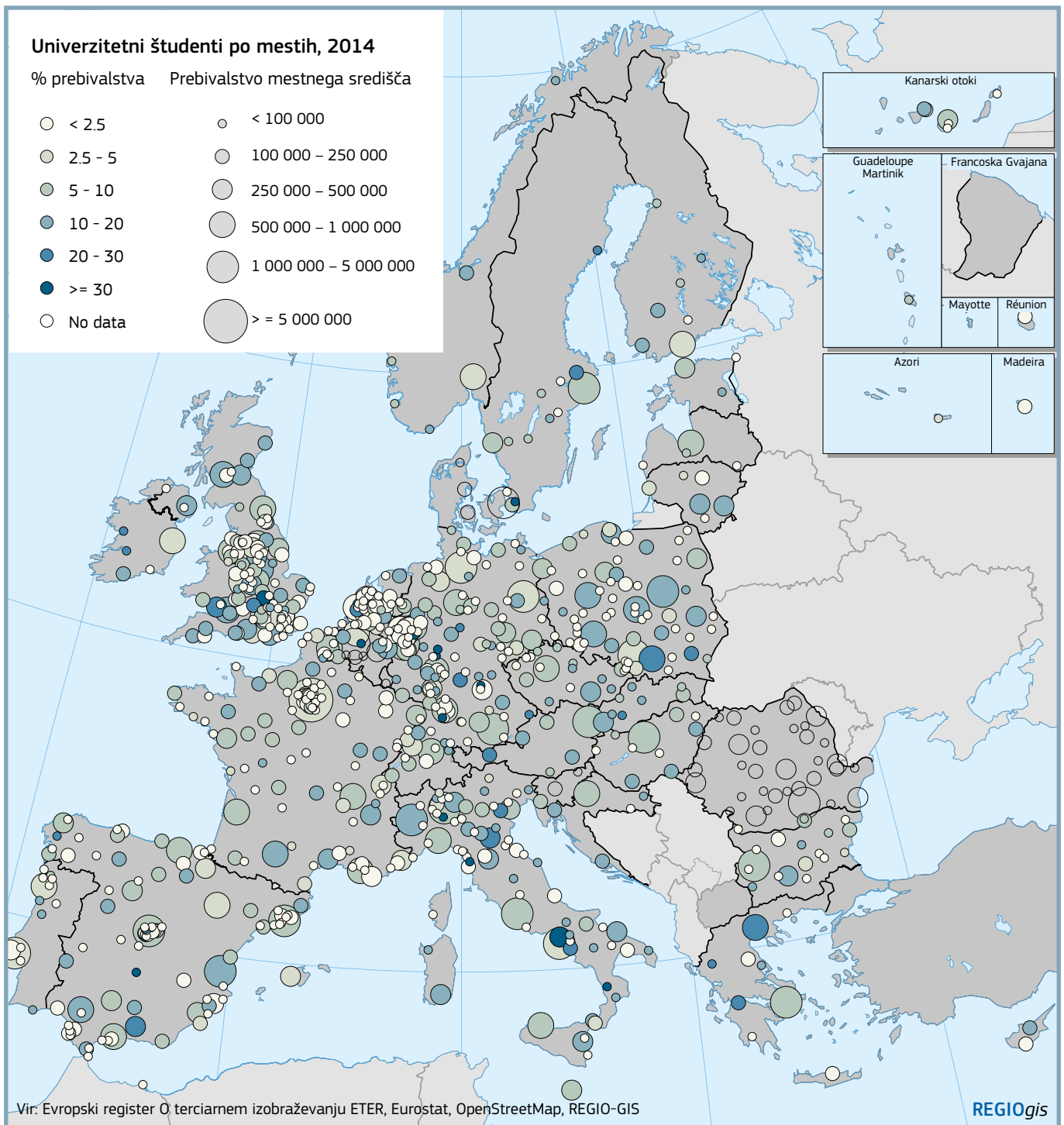
Univerzitetni študenti po mestih, 2014

Univerze imajo lahko pomembno vlogo pri socialnih in gospodarskih funkcijah, ki jih zagotavljajo mesta. Študenti, ki se vpišejo na univerze v mestih, predstavljajo povprečno več kot 6 % mestnega prebivalstva. Večje deleže najdemo zlasti v srednje velikih mestih (med 250 000 in 1 milijonom prebivalcev). V 38 mestih število univerzitetnih študentov deljeno z mestnim prebivalstvom presega 20 %. Številna izmed teh mest – Bologna (IT), Oxford (ZK), Krakow (PL) in Leuven (BE) – imajo univerze že več stoletij.

Ta analiza združuje podatke iz evropskega registra O terciarnem izobraževanju (ETER) s prostorsko porazdelitvijo prebivalstva na ravni mrežnih celic v velikosti 1 km² in z ocenjenimi časi vožnje po celotnem cestnem omrežju. ■

VEČ O TEM

ETER: <https://www.eter-project.com>

UJETO V OBJEKTIV V PORENJE-PFALŠKEM

Porenje-Pfalško zaradi ESRR v obdobju 2014–2020 pomaga projektom na terenu s financiranjem raziskav in razvoja, podporo za MSP, pa tudi z ukrepi za izboljšanje varstva podnebja in čezmejnih projektov. ESRR je pomemben steber za spodbujanje regionalnega gospodarstva, vključno z inovacijami, ki podjetjem, občinam, raziskovalnim objektom in državljanom omogočajo, da imajo koristi od kohezijske politike EU.

04

01

05

02

06

03

07

01 Podjetje Dr. Boy je razvilo modularno orodje za indeksiranje, ki omogoča univerzalno proizvodnjo delov in različnih votlih teles z brizgalnim vlivanjem.

02 V okrožju gorovja Eifel Bitburg-Prüm je bilo s kažipoti označenih 14 pohodniških poti, ki pokrivajo več kot 220 kilometrov skalnate pokrajine, gostih gozdov in cvetočih travnikov.

09

03 Podjetje EWM je razvilo učinkovite rešitve za varjenje združljivo z Industrijo 4.0, ki prispeva k ustvarjanju delovnih mest in povečevanju prodaje.

04 Podjetje Fischer je ustvarilo sistem za zmanjšanje porabe energije in pitne vode ter za uporabo odvečne toplote za ogrevalne zanke, pri čemer se na letni ravni prihrani več kot 80 ton CO₂.

05 Podjetje Gründungsbüros je razvilo in vzpostavilo skupne finančne urade za univerze v mestih Kaiserslautern, Koblenz, Landau, Mainz in Trier.

10

06 Z novim medicinskim pripomočkom na področju obsevanja, ki ga je razvilo podjetje iRT Systems GmbH, se lahko med obsevanjem v „realnem času“ preveri predpisano razdeljevanje odmerkov za pacienta.

07 Podjetje Schreinerei Gerlach je razvilo CNC obdelovalni center (računalniško numerično krmiljenje) za izboljšanje konkurenčnosti in ustvarjanje trajnega delovnega mesta.

08 Podjetje SD Blechtechnologie je z naložbo v svoj proizvodni obrat povečalo energetske učinkovitost, s čimer prihranijo najmanj 40 ton CO₂ na leto.

11

09 S projektom Wanderwunder Moselsteig Weinbergspfad je bila zgrajena 365-kilometrski pot ob reki Mozeli od Perla do Koblenza, ki povezuje kulturna in podeželska območja.

10 S čezmejnimi sodelovanjem v podjetju Robotix ustvarjajo sinergije na področju poučevanja in raziskovanja O robotiki, s čimer ustvarjajo trajni raziskovalni grozd za industrijsko robotiko.

11 Partnerji SESAM iz Lorene, Posarja, Luksemburga, Porenje-Pfalškega in Belgije ustvarjajo priložnosti za pridobivanje ključnih kompetenc na čezmejnem trgu dela.

12

12 V okviru projekta SeRaMCO se izvaja analiza kemije recikliranih agregatov pri proizvodnji močnega, trajnega in stabilnega betona.

VEČ O TEM

ESRR Porenje-Pfalško: www.efre.rlp.de

Interreg: <https://mwvlw.rlp.de/de/themen/wirtschafts-und-innovationspolitik/interreg/>

PODATKOVNA TOČKA

Razumevanje dodeljevanja sredstev iz ESRR in KS za obdobje 2007–2013

Konec poletja 2018 je Komisija objavila posodobljeno finančno sliko dodeljevanja sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in iz kohezijskega sklada (KS).

Kljub izzivom, s katerimi se je Evropska unija srečevala v programskem obdobju 2007–2013, je finančno izvajanje sredstev dodeljenih iz ESRR in KS konec poletja 2018 znašalo 97,7 %, postopek zaključevanja pa poteka ustaljeno.

Na začetku večletnega finančnega okvira je bilo prek ESRR in KS državam članicam za sofinanciranje projektov z visoko dodano vrednostjo pri zmanjšanju neravnovesja med regijami EU danih na voljo 270,9 milijarde EUR. Ta pomembna sredstva so bila usmerjena prek dveh glavnih ciljev: zblíževanje ter regionalna konkurenčnost in zaposlovanje. Tretji cilj je bil izdelan za okrepitev čezmejnega sodelovanja med državami članicami.

Koliko je bilo izplačanega in koliko je bilo izgubljenega?

V prvih treh letih proračunskega cikla so bila zaradi zagotavljanja možnosti začetka programov brez zamud zaradi denarnih denarnih omejitev izvedena predplačila v višini 23,9 milijarde EUR. Poleg tega je Komisija za zahtevke, ki jih je prejela med 1. januarjem 2007 in 31. marcem 2017 (2018 za novo državo članico: Hrvaško) povrnila 231 milijard EUR, za kar velja 95-odstotna mejna vrednost (razen za Grčijo), ki je preostalih 5 % sredstev omejila na obdelavo ob zaključku.

S to zaščito se varuje interese davkoplačevalcev EU, saj zagotavlja, da se ustrezno izterjajo nepravilni zneski, ki so bili izplačani državam članicam. Od teh omejenih 5 % (ali več, če

država članica ni zahtevala vračila do mejne vrednosti) je bilo 6,1 milijarde EUR 19 državam članicam + čezmejnimi projektom plačane do konca poletja 2018, za 2,6 milijarde EUR pa so prevzete obveznosti prenehale (so bile izgubljene) 14 državam članicam + čezmejnimi projektom glede programov, ki so že bili zaključeni ali predčasno zaključeni.

Ta izguba je bila posledica tega, da države članice niso zahtevale preostalih 5 % s končnim zahtevkom ali pa so revizorji Komisije odkrili nepravilnosti. Kjer 5-odstotna zaščita ni zajemala nepravilno izplačanih zneskov, so bile konec poletja v povezavi z dvema državama članicama + čezmejnima projektoma izvedene dodatne izterjave v vrednosti 12,3 milijona EUR.

Dodeljevanje sredstev iz ESRR in KS po vrsti transakcije

milijonov EUR	KS	ESRR	Vse skupaj
Začetna dodeljena sredstva	70.075,0	200.822,2	270.897,2
Predhodno financiranje	7.478,9	16.413,4	23.892,3
Vmesna plačila	58.730,0	172.221,9	230.951,9
Plačila ob zaključku	2.204,6	3.926,4	6.131,0
Prenehanje obveznosti (n+2/n+3)	209,7	809,0	1.018,6
Prenehanje obveznosti ob zaključku	790,1	1.786,7	2.576,9
Izterjave ob zaključku (31. 8. 2018)	–	12,3	12,3
Dodelitev sredstev še odprta (31. 8. 2018)	661,6	5.664,8	6.326,4

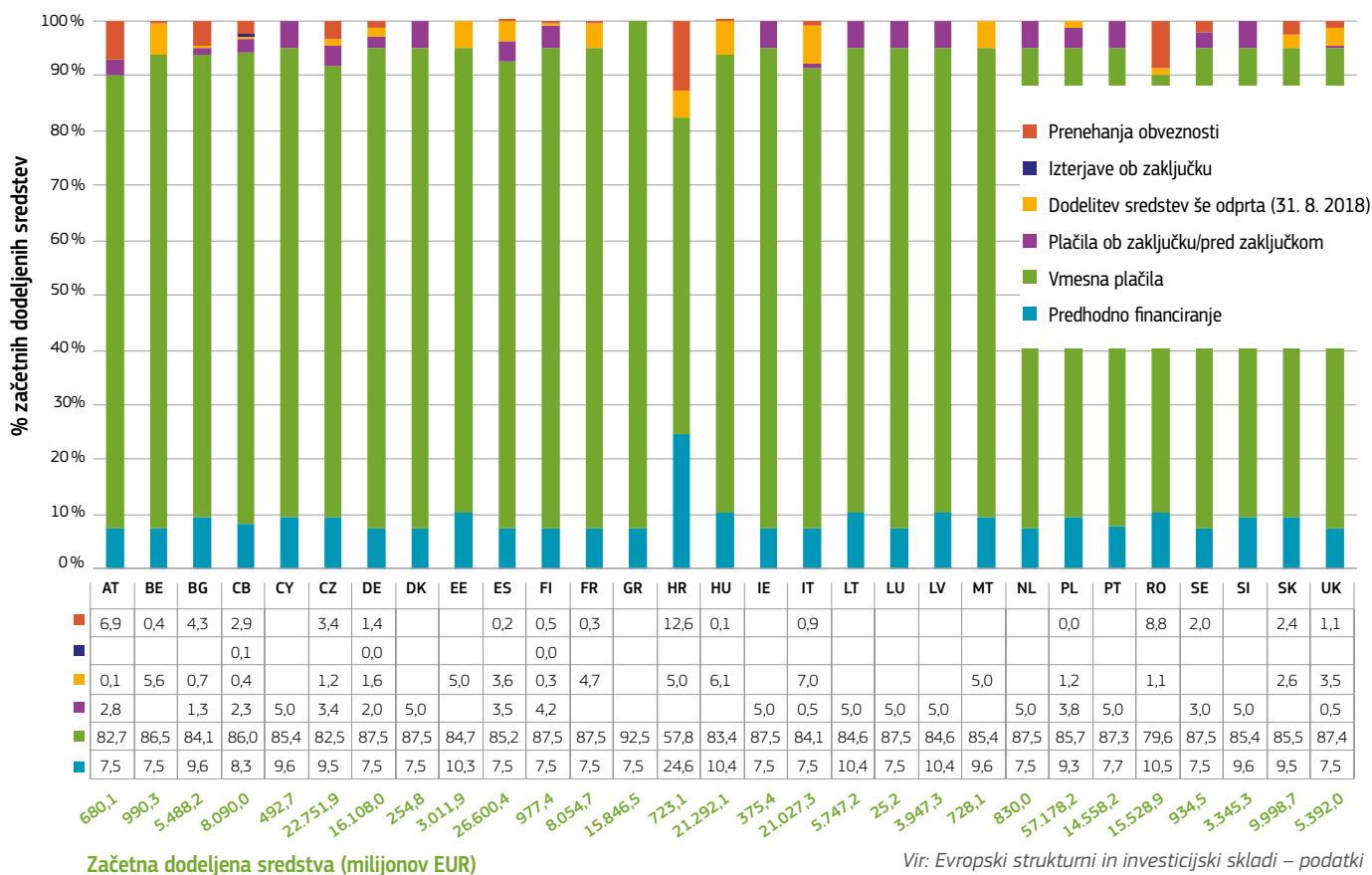
Glede na pričakovani obseg naložb in poudarek na doseganju učinkovitih rezultatov je Komisija poskrbela za finančno disciplino in spodbujala hitrejše izvrševanje proračuna s pravilom O prenehanju obveznosti „n+2/n+3“. V skladu s tem pravilom je rok za porabo letne obveznosti „n“ 31. december drugega leta, razen za države članice, katerih BDP je med letoma 2001 in 2003 znašal manj kot 85 % povprečja EU-25, za katere je bil rok 31. december tretjega leta.

Za odpravo posledic finančne krize je Komisija v povezavi z navedenim pravilom dopustila omilitev zaveze za leto 2007 tako, da ga je razdelila na šest delov in dodala eno šestino proračunske obveznosti za leto 2007 na vsako od proračunskih

obveznosti od leta 2008 do leta 2013. Dodatna prožnost se je kazala pri plačilu dodatnih 10 % na zahtevke za povračila za države članice, ki jih je finančna kriza najbolj prizadela, kar dopušča, da se lahko postopno uvajanje projektov med večletnimi finančnimi obdobji in spremembami programov prilagaja novim izzivom, ne da bi to vplivalo na cilje politike. Kljub temu je po pravilu O prenehanju obveznosti „n+2/n+3“ 12 držav članic + čezmejnih projektov izgubilo 1 milijardo EUR.

V nadaljevanju je prikazana celotna slika po državah članicah in vrstah transakcij, celotni zneski pa so dostopni na Platformi odprtih podatkov O skladih ESI: <http://europa.eu/!Pv48jv>. ■

Dodeljevanje sredstev iz ESRR in KS po vrstah transakcij in državah članicah

Ali imate kakšno vprašanje, za katero si želite, da bi bilo tema naslednjih prispevkov PODATKOVNE TOČKE Panorame?

Ali obstaja kakšen sklop finančnih podatkov, za katerega si želite, da bi ga vključili v platformo odprtih podatkov O skladih ESI?

Če je tako, pišite na naslov: REGIO-A3-BUDGET-TEAM@ec.europa.eu

Medregionalno sodelovanje deluje!

V začetku leta 2018 so se pri Interreg Europe odločili, da bodo pregledali spremembe politike in učinke, ki jih prinašajo projekti medregionalnega sodelovanja. V zadnjem poročilu so bili objavljeni bogati dokazi o koristih.

Delo s partnerji je koristno – še toliko bolj, če si izmenjujejo možne rešitve in dobre prakse. Rešitve, ki so preskušene v enem delu Evrope, lahko pospešijo spremembe v drugih regijah, ki so vključene v projekte medregionalnega sodelovanja.

Interreg Europe je vseevropski program za medregionalno sodelovanje, ki se sofinancira iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. V projektih Interreg Europe sodelujejo pri politikah regionalnega razvoja javne in zasebne neprofitne organizacije iz celotne Evrope.

Njihovo sodelovanje je „mehko“. Izmenjujejo izkušnje in dobre prakse s projektnimi partnerji in z deležniki, s katerimi je politika povezana, ter pri tem skupaj iščejo rešitve za regionalne izzive.

Glede na čas, ki je potreben, da se rezultati uresničijo, so bili dokazi pridobljeni od predhodnika programa, INTERREG IVC,

s katerim so se sofinancirali projekti medregionalnega sodelovanja v obdobju 2008–2014.

Z raziskavo med partnerji in z intervjuji izbrane skupine so bili zagotovljeni dokazi o mehkem sodelovanju, ki se je prineslo resnične spremembe. Dvajset zgodb v poročilu kaže, kako lahko navdih, ki si ga izmenjajo projekti, prinese spremembe in izboljšave.

Primeri koristnega sodelovanja

Projekt **PROSESC** je pomagal podpornemu centru poslovnega inkubatorja v okrožju Norfolk v Združenem kraljestvu pri razvoju vizije o inovacijah, prenosu dobre prakse na področju podpore za inovacije v oskrbovalni verigi iz Nemčije ter pri tem, da je postal inovacijsko vozlišče države.

» Brez projekta Hybrid Parks ne bi bilo načrtov za te vrtove. Na Malti se zeleni prostori običajno niso načrtovali. Projekt Hybrid Parks je pomenil spodbudo za pridobivanje strokovnega znanja. «

Malcolm Borg, Heritage Enterprise, Hybrid Parks

UČINKI MEDREGIONALNEGA SODELOVANJA

Zahvaljujoč dobri praksi, ki jo je prenesla iz Združenega kraljestva, je finančna institucija italijanske regije Lombardija v projektu **FIN-EN** razvila nov sklop finančnih instrumentov in IT-sistem za njihovo uporabo, poročanje in spremljanje.

S projektom **MOG** je madžarska Osrednja podonavna regionalna agencija za inovacije razvila načrt mobilnosti, ki povezuje ljudi, blago in storitve iz podeželja z okoliškimi mesti. Ta dobra praksa, ki je bila prenesena iz Nemčije, je prispevala k zmanjšanju odseljavanja iz podeželja in onesnaževanja okolja.

V projektu **VITOUR LANDSCAPE** so dobre prakse iz Italije in Avstrije pomagale Združenju za svetovno dediščino zgodnje srednje doline Rena razviti dejavnosti in pobude za boljše varstvo in ohranjanje pokrajinske dediščine. ■

” Dobra praksa je sprožila nastanek znamke, bila je katalizator, ki kaže, da je to mogoče. Prebivalci Avstrije so iz oči v oči pojasnili, kako lahko to deluje. Brez izmenjave ne bi prišli tako daleč. “

Nico Melchior, Združenje za svetovno dediščino zgornje srednje doline Rena, VITOUR LANDSCAPE

VEČ O TEM

<https://www.interregeurope.eu/projectresults>

IZMENJAVA DOBRIH PRAKS ... IN USPEH

- › v Romuniji skupine uporabljajo nov podporni načrt za izboljšanje upravljanja, ki temelji na dobrih praksah partnerjev iz Francije, Avstrije in Madžarske (CLUSTERIX);
- › Linz v Avstriji ima nov skupni delovni prostor za kulturne in ustvarjalne industrije, ki jih navdihuje dobra praksa iz Finske (CREA.RE);
- › Oakenshaw v Združenem kraljestvu je podprl izgradnjo vetrne elektrarne, da bi skupnosti zagotovil prihodek za druge energetske učinkovite projekte zaradi izkušenj, ki jih je z njim delil danski partner (RENERGY);
- › Linköping na Švedskem je s pomočjo italijanskega partnerja (Hybrid Parks) razvil pristop urbanega vrtnarjenja in učenja na prostem, da bi okrepil socialno kohezijo v svoji skupnosti.

PROJEKTI

PROJEKT ECOWAVE PREJME NAGRADO ENERGY GLOBE AWARD ZA GIBRALTAR

SKUPAJ NALOŽBE
224 497 EUR

PRISPEVEK EU
67 349 EUR

S projektom elektrarne na valove (*Wave Energy Power Station*) je bila pomorska lokacija elektrarne na Giblaltarski skali britanskega čezmorskega ozemlja dobro izkoriščena za proizvodnjo električne energije in oskrbo lokalnega omrežja z njo. Projekt je poleg tega, da je prispeval h komercializaciji energije iz valov po svetu, ustvaril tudi priložnosti za delovna mesta v več lokalnih industrijah.

Nagrada Energy Globe Award se podeli projektom, ki ohranjajo in ščitijo naše okolje ter vire ali pa se osredotočajo na obnovljivo energijo in trajnostno dobro prakso. S financiranjem iz Evropskega sklada za regionalni razvoj je pilotni projekt ECOWAVE pokazal, da je energija iz valov učinkovita in gospodarna rešitev za lokacije, ki so premajhne, da bi se lahko namestile solarne plošče ali vetrne elektrarne.

Elektrarna ECOWAVE je bila postavljena v nekdanjem skladišču streliva iz 2. svetovne vojne ob pomolu na Giblaltarski skali. Edinstveno oblikovani plovci, ki so z močnimi „rokami“ pritrjeni na pomol: ko se plovci dvigujejo in spuščajo z gibanjem valov, se biološko razgradljiva tekočina prenaša v elektrarno na obali, kjer se pretvori v tlak v tekočini. To zavrti generator, ki proizvaja čisto električno energijo in jo prenaša v omrežje Gibraltarja.

Komercialne povezave

Še en prvi poskus v tem projektu je bil, da je bila pilotna elektrarna na energijo iz valov uspešno priključena na giblaltarsko omrežje, pri tem pa ni povzročala nihanj v dobavi ali škode. S projektom ECOWAVE, ki je pri komercializaciji energetske industrije iz valov premagal več ovir, je bila dobro izkoriščena nje-gova inovativna tehnologija in lokacija na kopnem za razvoj

elektrarne na obnovljivo energijo z bistveno nižjimi stroški, kot je to uspelo predhodnim projektom na področju energije iz valov.

V okviru pilotnega projekta so se zmanjšali tudi učinki izrednih vremenskih razmer na morju, in sicer tako, da je večina elektrarne zgrajene na kopnem, kjer je dostop do nje lažji in jo je enostavneje vzdrževati. Sistem se lahko odziva na podatke iz plovcev v realnem času – ko so valovi previsoki, da bi jih sistem lahko obvladoval, se plovci samodejno dvignejo nad raven vode preden začnejo ponovno obratovati, ko se nevihta poleže.

Zelena energija

Veliko energije je bilo vložene tudi v zagotavljanje, da projekt ECOWAVE spoštuje okoljske in turistične zahteve regije. Elektrarna, ki je nameščena na nerabljenem valobranu, ne predstavlja nikakršne nevarnosti za ladje, ni toliko vidna z obale in glavnih plaž, prav tako pa tudi ni onesnaževanja s hrupom.

Sistem ne moti lokalnega morskega življenja, saj pluje na površini in je povezan le s pomolom (ki je umeten objekt) in ne z morskim dnom. Poleg tega biološko razgradljiva hidravlična tekočina, ki se uporablja v elektrarni, ne onesnažuje okolja.

Tudi turizem in trgovina v Gibraltarju sta imela korist od obnove prej zaprtega pomola, ki je zdaj odprt za obiskovalce.

Glede na to, da je podjetje Eco Wave Power že registriralo 13 novih patentov in preseglo svetovni rekord glede pridobljenih ur priključitve na omrežje, zdaj načrtuje 5-megavattno elektrarno na valove na obali, ki bo britanskemu čezmorskemu ozemlju zagotavljala 15 % električne energije. ■

VEČ O TEM

<http://www.ecowavepower.com/>

PROJEKTI

„ENERGETSKI HRIB“ Z OBNOVLJIVO ENERGIJO V HAMBURGU ŠIRI OBZORJA

**SKUPAJ NALOŽBE
9 140 000 EUR**

**PRISPEVEK EU
4 435 703 EUR**

Nekdanje odlagališče se je spremenilo v novo znamenitost Hamburga. Energetski hrib v Georswerderju zagotavlja prebivalcem in obiskovalcem tega nemškega mesta obnovljivo energijo, informacijski center in zeleni prostor.

Mednarodna gradbena razstava v Hamburgu je zasnovala in izvedla številne projekte za trajnosten, okolju prijazen in družbeno uravnotežen razvoj območij znotraj mesta. To vključuje tekmovanje za preoblikovanje nekdanjega odlagališča odpadkov v okrožju Georgswerder na največjem rečnem otoku v Evropi na reki Labi. Projekt, pri katerem je bil uporabljen zmagovalni načrt, je bil zaključen leta 2013.

Od strupenega kupa do simbola obnovljive energije

Gospodinjski in strupeni industrijski odpadki so se več desetletij odlagali na odlagališče v Georgswerder. V poznih sedemdesetih let prejšnjega stoletja se je obratovanje odlagališča prenehalo, vendar pa so ugotovili, da strupi pronicajo v podtalnico. Tako je bilo treba 40 metrov visok kup in podtalje v velikem obsegu zaščititi z vodoodporno plastično membrano. Izvedena so bila tehnična dela za zavarovanje območja in zaščito podtalnice, ki so potekala več let.

Potem je bilo območje pokrito s prstjo in zdaj je to zelen hrib, ki ga preraščajo travniki in grmičevje. Zaradi prednosti odličnih vetrovnih pogojev so bile v devetdesetih letih prejšnjega stoletja na hribu postavljene prve vetrne turbine. Danes visoko zmogljive vetrne turbine in solarne plošče z elektriko oskrbujejo več tisoč gospodinjstev.

Energetski hrib je za javnost odprt od leta 2013. Interesenti lahko obišejo informacijski center z interaktivnimi multimedijskimi vsebinami, kjer bodo izvedeli več o zgodovini območja in kako je bilo preoblikovano.

Obiskovalci lahko spoznajo tudi sodoben način gospodarjenja z odpadki, metode recikliranja in še kaj – zlasti glede na to, da zgradba omogoča, da si pobježe ogledajo opremo in naprave za čiščenje podtalnice ter obnovljivo energijo. Center je energetsko učinkovit.

Energetski hrib prispeva k zelenim prostorom v okrožju Georgswerderja. Obiskovalci lahko splezajo na hrib in se sprehodijo po vijugastih stezah na vrhu, kjer se naužijejo svežega zraka in imenitnih razgledov na pristanišče in mestno jedro. Pot omogoča sodoben prostor za različne dejavnosti.

Ta „Pot obzorij“ je oblikovana tako, da je videti kot bel obroč, ki kroži okoli hriba in ga je mogoče videti od daleč – razpoznavni znak Hamburga. Ponoči je osvetljena z LED lučmi. Zanka je narejena iz materialov, ki jih je mogoče reciklirati, njena neskončna oblika pa je simbol pomembnosti recikliranja in krožnega gospodarstva. ■

VEČ O TEM

<https://www.facebook.com/energieberggeorgswerder/>

PROJEKTI

V ROMUNIJI SE ODPIRA SODOBEN LASER, OBJEKT ZA JEDRSKO FIZIKO

**SKUPAJ NALOŽBE
310 946 691 EUR**

**PRISPEVEK EU
255 933 558 EUR**

Sodoben objekt za raziskave na področju fotonuklearne fizike in njena uporaba z jedrskimi tehnologijami naj bi leta 2019 začela obratovati v romunskem mestu Măgurele.

Objekt, ki je bil ustanovljen v okviru projekta Ekstremne svetlobne infrastrukture – nuklearna fizika (*Extreme Light Infrastructure-Nuclear Physics project* – ELI-NP), vključuje tudi objekte na Madžarskem (svetlobni vir z atosekundnim impulzom ELI (ELI Attosecond Light Pulse Source)) in Češkem (svetlobni snopi ELI (ELI-Beamlines)).

Nameščena je bila oprema za dve veji močnega laserskega sistema objekta in začelo se je testiranje treh laserskih žarkov – ki imajo potencialne izhodne moči 100 teravatov, 1 petavat in 10 petavatov. Poteka tudi izgradnja transportnega sistema za laserske žarke.

Komercialne povezave

Nekateri laboratoriji v objektu, kot so laboratorij za optiko in eksperimentalno ciljno proizvodnjo, že obratujejo. Ciljni laboratorij ima vrsto opreme za proizvodnjo mikro in nano struktur – vključno s sistemom za proizvodnjo nanostruktur na trdnih tarčah za izboljšano absorpcijo laserskih impulzov – in se stalno nadgrajuje.

Raziskovalci iz tega laboratorija so začeli pripravljati tarče za začetne eksperimente z močnimi laserji. Laboratorij je vključen tudi v magistrske in doktorske študijske programe na področju mikro in nanotehnologije.

Potekata tudi namestitev sistema z gama žarki v objektu in izgradnja instrumentov za eksperimente z gama žarki, nekateri instrumenti pa so pripravljani za uporabo. Glavna prednostna naloga na tem področju je vzpostaviti eksperimente za šibke in močne gama žarke. Raziskovalci ELI-NP na tem področju sodelujejo z mednarodnim znanstvenim odborom in so na univerzi Duke v ZDA že izvedli uspešen pripravljalni eksperiment. Te študije se bodo nadaljevale v okviru projekta ELI-NP.

Eksperimenti na področju fluorescence nuklearne resonance (NRF) – proces, v katerem jedro absorbira in seva gama žarke – so posebna raziskovalna niša tega objekta. Z njegovo opremo bo možno učinkovito odkriti gama žarke v prisotnosti visoke stopnje sevanja, tehnika NRF pa se bo uporabljala za natančno 3D radiografijo in tomografijo, ki omogočata ogled notranje oblike ali prerezov predmetov. To je privlačna tehnika za nedestruktivno analizo različne vrste materialov.

Poteka tudi razvoj naprave, imenovane „silicon strip array“, za merjenje reakcij, pomembnih za astronomske dogodke, kot je eksplozija ob velikem puku ali supernovi.

V okviru projekta ELI-NP sodeluje več kot 150 raziskovalcev iz 26 držav in na mednarodni ravni poteka zaposlovanje s ciljem, da bi do leta 2020 dosegli 300 zaposlenih. Shema prostega dostopa bo omogočila, da bo objekt dostopen ljudem iz drugih stebov ELI, pa tudi zunanjim uporabnikom na področju znanosti. ■

VEČ O TEM

<http://www.eli-np.ro/>

PROGRAM DOGODKOV

18.–19. OKTOBER

Sofija (BG)

7. letni forum EUSDR

19. OKTOBER

Bruselj (BE)

Kohezijska politika po letu 2020 in prehodi k trajnosti

20.–21. NOVEMBER

Innsbruck (AT)

2. letni forum EUSDR

PRAVNO OBVESTILO

Ne Evropska komisija ne katera koli druga oseba, ki deluje v imenu Evropske komisije, ni odgovorna za morebitno uporabo naslednjih informacij.

Luksemburg: Urad za publikacije Evropske unije, 2018

PDF: 1725-8278

© Evropska unija, 2018

Ponovna uporaba je dovoljena ob navedbi vira.

Politiko ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/ES (UL L 330, 14.12.2011, str. 39).

Za kakršno koli uporabo ali reprodukcijo slik ali drugega gradiva, ki ni vključeno v predpise EU o avtorskih pravicah, je treba dovoljenje pridobiti neposredno od lastnikov avtorskih pravic.

Printed in Belgium

Ta revija je tiskana na recikliran papir v angleščini, francoščini, nemščini, bolgarščini, grščini, španščini, italijanščini, poljščini in romunščini. V 22 jezikih je na voljo na:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/information/publications/panorama-magazine/

Priprava vsebine te izdaje je bila končana septembra 2018.

FOTOGRAFIJE (STRANI):

Naslovnica: Pogled iz zraka na Vilno, Litva © Thinkstock/prosign

Stran 3: © Evropska unija

Stran 4: © iStock /vencavolrab

Stran 6: © iStock/ronstik

Stran 7: Martin Eichtinger © Philipp Monihart

Stran 8: © Občina Bukarešta, Romunija

Stran 9: © EuropaBüro der Bayerischen Kommunen

Strani 10, 11: © Svetovna banka

Strani 12 do 15: © Evropska unija

Stran 16: Bolnišnica v Kaliszu, Poljska © Andrzej Kurzynski;

Zmagovalec spletnega kviza © Evropska unija

Stran 17: Port de Vilanova i la Geltrú, Španija © Sophie

Pedroso; Plavži Belval, Luxembourg © Alex Kaousche;

Zvezdne sledi za silosom za dehidrirano blato,

Portugalska © Eduardo Ventura

Stran 18: © iStock /GilesMetcalfe

Stran 19: © Maria Ward Brennan

Stran 21: © Stefania Manca; © Häkon Jentoft; © Valentina

Schippers-Opejko

Stran 22: © Eurocities

Stran 24: © Thinkstock/shirophoto

Stran 25: © Evropska unija

Stran 26: Medellín © Thinkstock/Jtinjaca; Udaipur © Thinkstock/

Babul Bhatt; Zhengzhou © Thinkstock /tenglong guo;

Montreal © Thinkstock/ rabbot75_ist

Stran 27: © Mesto Mannheim

Stran 28: © iStock/Krivinis

Stran 31: © Pametni park Visaginas; © Jura

Stran 32: © Naravoslovni center

Stran 33: © Občina Klaipėda

Stran 34: © Ministrstvo za finance, Litva

Stran 38: 1 © Dr.Boy; 2 © Okrožje gorovja Eifel Bitburg-Prüm;

3 © EWM; 4 © Fischer; 5 © Grundungsburos;

6 © IRT Systems GmbH; 7 © Schreinerei Gerlach;

8 © SD Blechtechnologie; 9 © Moselsteig Weinbergspfad;

10 © Robotix; 11 © SESAM; 12 © SeRamCo

Stran 44: © Eco Wave Power Ltd

Stran 45: Energieberg © Stadtreinigung Hamburg

Stran 46: © ELI-NP

OHRANITE STIKE

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

[ec.europa.eu/commission/2014-2019/
cretu_en](http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en)
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Urad za publikacije

Evropska komisija
 Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko
 Komunikacije – Agnès Monfret
 Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
 E-pošta: regio-panorama@ec.europa.eu